

ВІСНИК *української громади в Хорватії* ***VJESNIK*** *ukrajinske zajednice u Hrvatskoj*

Загреб, 2013 - номер 26

Zagreb, 2013 - broj 26

Ukrajinska zajednica Republike Hrvatske

UKRAJINSKA ZAJEDNICA
GRADA ZAGREBA

KPD UKRAJINACA "KARPATI"
LIPOVLIANI

Izdavač: **Ukrajinska zajednica Republike Hrvatske**
Видавець: **Українська громада Республіки Хорватія**
Remetinečka cesta 79A, 10 000 Zagreb
Tel: 01/370-1939 ; Fax: 01/370-1936
e-mail: ukrajinskazajednica.hr@gmail.com
MB: 2331748 ; OIB: 35971824466
Žiro račun u Hypo Alpe-Adria banci: 2500009-1102188395
Uredništvo Vjesnika: **Svetog Roka 53A, 31 000 Osijek**
Tel: 098/1933-288 ; e-mail: vjesnikuz@gmail.com ; ISSN 1847-327X
"Vjesnik" je dvomjesečnik, izlazi šest puta godišnje
Naklada: **1200 primjeraka**
Tisak: **Grafika d.o.o., Strossmayerova 295, 31 000 Osijek**
Distribucija: **Predstavnik ukrajinske nacionalne manjine Grada Zagreba**

За видавця: **Микола Застрижний**
За издавача: **Nikola Zastrižni**
Головний редактор: **Оксана Мартинюк**
Glavni urednik: **Oksana Martinjuk**
Редакція: **Борис Гралюк, Михайло Семенюк, Остап Филіма, Марія Мелешко, Оксана Стурко і Віктор Филіма**
Uredništvo: **Boris Graljuk, Mihajlo Semenjuk, Ostap Filima, Marija Meleško, Oksana Sturko i Viktor Filima**
Лектор хорватської мови: **Нівес Романек**
Lektor hrvatskog jezika: **Nives Romanjek**
Коректор: **Єсенка Миськів**
Korektor: **Jesenska Mišktiv**
Дизайн та комп'ютерна верстка: **Назар Стурко**
Dizajn i kompjuterski prijelom: **Nazar Sturko**

ЗМІСТ - SADRŽAJ

НОВИНИ З ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ РЕСПУБЛІКИ ХОРВАТІЯ

NOVOSTI IZ DJELATNOSTI UKRAJINSKE ZAJEDNICE REPUBLIKE HRVATSKE

- 4 X Світовий Конгрес Українців у Львові в Україні. *Остан Филіма*
- 5 Урочисте прийняття в Посольстві України в Республіці Хорватія з нагоди відзначення 22-ї річниці незалежності України. *Оксана Мартинюк*
- 6 Obračanje predsjednika Savjeta za nacionalne manjine RH, g. Aleksandra Tolnauera svim udrugama i ustanovama nacionalnih manjina. *Aleksandar Tolnauer*
- 7 Svetkovina Uzvišenja Svetog Križa u Grkokatoličkoj župi u Slavonskom Brodu.
- 7 Uz proslavu 40. obljetnice župničke službe vikara Ivana Barščevskog u Slavonskom Brodu. *Mihajlo Semenjuk*
- 8 U Lipiku obilježena 157. obljetnica rođenja velikana ukrajinske književnosti Ivana Franka. *Ivan Semenjuk*
- 8 Večer jezika i kulture nacionalnih manjina u Osnovnoj školi Josipa Kozarca u Lipovljanima. *Ivan Semenjuk*
- 9 Вийшла з друку нова книга "Природними стежками України. Рослини - символи України" автора Тетяни Кочнєвої-Рамач. *Давор Лагудза*
- 9 Izašla je iz tiska nova knjiga "Prirodnim stazama Ukrajine. Biljke - simboli Ukrajine" autorice Tetjane Kočnjeve Ramač. *Davor Lagudza*
- 10 Tiskana knjiga Slavenska zbirka - Ukrajina. *Oksana Martinjuk*
- 10 U Lipovljanima predstavljena knjiga "Svakodnevni život Ukrajinaca u Lipovljanima i okolici u 20. stoljeću". *Ivan Semenjuk*
- 11 Etno frizure svijeta 2013. godine. *Tetjana Ramač*
- 12 U Lipovljanima održani "Lipovljanski susreti" - manifestacija nacionalnih manjina Republike Hrvatske. *Ivan Semenjuk*
- 13 Violeta Mazur iz Petrovaca proglašena za najbolju učenicu. *Tetjana Ramač*
- 13 Стрияни виступили на Хварі. *Давор Лагудза*
- 14 Održana Ljetna škola za ukrajinski jezik i kulturu 2013. godine u Starom Gradu na Hvaru. *Tetjana Ramač*

ВІСТІ З УКРАЇНИ

- 16 Ukrajina slavi 1025. obljetnicu krštenja. *Oleksandr Levčenko, veleposlanik Ukrajine u Republici Hrvatskoj*

DJELATNOST NAŠIH DRUŠTAVA - ДІЯЛЬНІСТЬ НАШИХ ТОВАРИСТВ

- 17 Glazbom i pjesmom građani Slavonskog Broda zakoračili u Europsku uniju. *Nives Romanjek*
- 17 UKPD "Andrij Peli" - Šumeće na 12. Susretima povratničkih folklornih skupina RH. *Tomo Lučanović*
- 18 Dani nacionalnih manjina Grada Zagreba. *Irena Nagy*
- 19 Rad s ljubavlju. *Mirjana Has*
- 20 UKPD "Ukrajina" ugodila Zbor banduristica i pjevačica "Zaspiv" Nacionalnog univerziteta "Ljiviska politehnika". *Nives Romanjek*
- 20 Članovi KPDU "Karpata" sudjelovali u programu manifestacije "Červona kalyna" u Devetini. *Ivan Semenjuk*
- 21 UKPD "Ukrajina" iz Slavonskog Broda bilježi brojne nastupe u lipnju, srpnju i kolovožu 2013. godine. *Jasna Bek*
- 21 Dijaspора dijaspori. *Tomo Lučanović*
- 22 Українці з Вуковара виступили на фестивалі "Червона калина" в Дев'ятині. *Тетяна Рамач*
- 22 День національних меншин у Прняворі. *Тетяна Рамач*
- 23 Kulturno-prosvjetno društvo Ukrajinaca "Karpata" iz Lipovljana u Poljskoj. *Ivan Semenjuk*

MEDIJI O NAMA

- 24 Glazbenici bez granica: Ukrajinski profesorski tercet u delničkoj školi. *Marinko Krmpotić*

З УКРАЇНСЬКИХ ГРОМАД У СВІТІ

- 25 У Відні відкрили пам'ятник українським козакам. *Віктор Филіма*
- 25 У Латвії відкрили виставку про Голодомор в Україні. *Віктор Филіма*

ЦІКАВО ЗНАТИ! - ZANIMLJIVOSTI

- 26 Vihor zaporiške stepe. *Sergej Burda*

U SUSRET 200. OBLJETNICI ROĐENJA TARASA HRYHOROVYČA ŠEVČENKA

- 27 Tomičićevi prijevodi Tarasa Ševčenka. *Đuro Vidmarović*

UZ 100. OBLJETNICU PRVOG SVJETSKOG RATA

- 29 Pad Ljivica i pregrupiranje zaraćenih strana. *Boris Graljuk*

Na zadnjoj stranici: sudionici "Etno - frizure svijeta", Vinkovci 2013.

Х Світовий Конгрес Українців у Львові в Україні

● Микола Застрижний, голова Української громади РХ

● Президент СКУ Євген Чолій і дружина Анна Чолій з українською делегацією в Хорватії

Х Світовий Конгрес Українців відбувся 20-22 серпня 2013 р. у Львові, Україна, з участю 208 делегатів із 27 країн світу. До делегатів долучилося 350 гостей які приїхали з різних країн світу, включно з багатьох областей України, щоб брати участь у нарадах і обзнайомитися з роботою СКУ.

Х Світовий Конгрес Українців уможливив учасникам ділитися успіхами, обмінятися думками і опрацювати плани для дальшої консолідації двадцяти мільйонної діаспори. Крім делегатів, на конгресі були присутні представники владних структур України та лідери опозиції.

Х Світовий Конгрес Українців, який був присвячений пам'яті жертв Голодомору 1932-33 років, розпочався 20 серпня ходою

містом Львовом і панахидою перед пам'ятником Тарасу Шевченку на головній площі міста. Того ж самого вечора відбулося офіційне відкриття Х Світового Конгресу Українців у Львівському національному академічному театрі опери та балету ім. Соломії Крушельницької під час якого головну доповідь виголосив Президент Світового Конгресу Українців Євген Чолій.

Три теми важливі для світового українського суспільства були обговорені під час круглих столів, а саме: "Євроінтеграція - запорука незалежності України та сприяння її демократизації", "Світове українство у просуванні спільних інтересів" та "80-та річниця Голодомору в Україні 1932-1933 років".

На Світовому Конгресі Українців у Львові в Україні активну участь у

роботі конгресу та круглих столів брали делегати Української громади Республіки Хорватія: Микола Застрижний, голова Української громади Республіки Хорватія, Остап Филима, заступник голови Української громади Республіки Хорватія, Андрій Павлишин, член Президії Української громади Республіки Хорватія, Славко Бурда, голова Українського культурно-просвітнього товариства "Кобзар" – Загреб і Віктор Филима голова Комітету міжнародних взаємин Української громади Республіки Хорватія. На конгресі Українську громаду Республіки Хорватія презентував і зі звітом виступив голова Української громади РХ пан Микола Застрижний, а до структур Світового Конгресу Українців до Контрольної комісії СКУ обрано пана Віктора Филиму з Хорватії.

● Делегати і гості Світового Конгресу Українців у Львові в Україні

Євгена Чолія переобрано Президентом Світового Конгресу Українців

22 серпня 2013 р. делегати Х Світового Конгресу Українців переобрали Євгена Чолія на другий п'ятирічний термін Президентом Світового Конгресу Українців.

Євген Чолій є членом Палати адвокатів Квебеку з 1982 р. та старшим партнером однієї з найбільших адвокатських фірм Квебеку – Лавері,

де Біллі, яка нараховує понад 170 адвокатів. Його юридична практика включає корпоративні та комерційні судові справи, позови акціонерів, справи банкрутства великих корпорацій, банкові судові справи та колективні позови. Як професійний юрист виступає перед Верховним Судом Канади та перед судами Квебеку різних рівнів.

Євгена Чолія спочатку було обрано Президентом Світового Конгресу Українців у 2008 р. Під час своєї першої каденції він присвятив багато часу, щоб просувати євроінтеграцію України, а також людські та національні права українців незалежно від країни їх проживання.

Підготував Остап Филима

Урочисте прийняття в Посольстві України в Республіці Хорватія з нагоди відзначення 22-ї річниці незалежності України

Посольством України в Республіці Хорватія 16 вересня 2013 року проведено офіційне прийняття з нагоди відзначення 22-ї річниці незалежності України. В офіційному прийнятті взяли участь представники Уряду РХ, органів центральної та регіональної виконавчої влади, релігійних кіл, освітянсько-культурної еліти, засобів масової інформації, керівники культурно-просвітніх товариств та представники української діаспори.

У ході офіційного прийняття Посол України в РХ Олександр Левченко виступив з урочистою промовою, в якій висвітлив досягнення України за період незалежності. Посол підкреслив динамічний розвиток українсько-хорватських відносин та виразив задоволення підтримкою Уряду Хорватії євроінтеграційних прагнень України.

З нагоди 22 - ї річниці незалежності України Його Ексценція вручив нагороди представникам української

діаспори за значний та довгорічний внесок у розвиток української культури та збереження національних традицій на цих просторах. Серед нагороджених були і представники Української

громади Республіки Хорватія. Посол відзначив довгорічний внесок у розвиток українства на просторах Хорватії голови Української громади РХ Миколи Застрижного, а також голови Українського культурно-просвітнього товариства "Кобзар" із Загреб Славка Бурди.

До присутніх звернулися керівники культурно-просвітніх організацій. Голова Української громади РХ Микола Застрижний висвітлив переконання щодо продовження співпраці українських товариств з Посольством України в РХ, подальшого плідного співробітництва між Хорватією і Україною, а також виразив прихильність української громади Хорватії до євроінтеграційних прагнень України.

Під час офіційного прийняття Посольством було організовано приємну несподіванку – виступ вокально-інструментального ансамблю на чолі з Послом України в РХ Олександром Левченком. Його Ексценція здивував присутніх не лише чудовою грою

на гітарі, а й своїм талантом до співу. Найвідоміші українські пісні розвеселили присутніх, які радо долучилися до співу. Несподіваний виступ, проведений з великим успіхом, створив позитивний резонанс.

Оксана Мартинюк

Obračanje predsjednika Savjeta za nacionalne manjine RH, g. Aleksandra Tolnauera svim udrugama i ustanovama nacionalnih manjina

○ Aleksandar Tolnauer,
predsjednik Savjeta za nacionalne manjine

Prigodom ostvarenja jednog od temeljnih ciljeva hrvatske politike i volje građana iskazane na referendumu, Savjet za nacionalne manjine koristi priliku da svim pripadnicima i udrugama i ustanovama nacionalnih manjina čestita ulazak Republike Hrvatske u Europsku uniju u nadi da ćemo zajedno odgovoriti izazovima prilagodbe specifičnostima funkcioniranja civilnog društva u novim okolnostima.

Imamo priliku predstaviti ne samo bogatstvo kulture, tradicije i običaja hrvatskog naroda, već i različitost i multikulturalnost koja se ogleda u 22 nacionalne manjine na prostoru Republike Hrvatske. Zakonodavstvom koje uređuje ostvarivanje prava nacionalnih manjina Republika Hrvatska istaknula se kao najliberalnija država u Europskoj uniji što svakako predstavlja njezinu prednost.

S obzirom na brojne upite o daljnjem sufinanciranju donacijskim sredstvima iz Državnog proračuna koje Savjet zaprima, procijenili smo da se pojedine udruge nisu u potpunosti prilagodile standardima financiranja civilnog društva u novim okolnostima, te još jednom skrećemo pozornost na sljedeće:

Odluke o rasporedu sredstava osiguranih u Državnom proračunu za programe kulturne autonomije nacionalnih manjina Savjetu predlaže

Povjerenstvo za raspodjelu sredstava nevladinim udrugama i ustanovama nacionalnih manjina. Povjerenstvo ovlašteno za pregled prijedloga programa i analizu pretpostavki koje udruge trebaju ispunjavati pri zahtjevu za dodjelu potpore sastoji se od članova Savjeta i vanjskih članova. Povjerenstvo predlaže odluke isključivo na temelju Kriterija za utvrđivanje financijske potpore za programe nevladinih udruga i ustanova nacionalnih manjina ("Narodne novine" 129/09 i 70/11) i Metodologije praćenja ostvarivanja programa nevladinih udruga i ustanova nacionalnih manjina ("Narodne novine" 129/09 i 70/11). Nakon što Povjerenstvo predloži, za odluke o rasporedu sredstava na javnoj sjednici glasuje svih 19 članova Savjeta.

U skladu s navedenim, Savjet je na prijedlog Povjerenstva 18. travnja 2013. donio Odluku o rasporedu sredstava osiguranih u Državnom proračunu za 2013. godinu. Kriteriji i Metodologija osigurali su zastupljenost programa ocijenjenih vjerodostojnim na temelju njihove procjene, a ne na temelju "stečenih prava" i brojnosti nacionalne manjine koja je ključna samo i isključivo za zastupljenost u Hrvatskom saboru, tijelima državne uprave i pravosuđnim tijelima, te za izbore za vijeća i predstavnike u jedinicama lokalne i područne samouprave.

Kriteriji i Metodologija jamče da se odluke o rasporedu sredstava determiniraju kvalitetom i održivosti programa, brojem članova udruge, njezinim prethodnim rezultatima, administrativnoj sposobnosti, upravljanju financijskim sredstvima, procjenom rizika u provedbi projekta, kao i izvješćima o radu i ostvarivanju programa odnosno financijskim izvješćima o utrošku sredstava dodijeljenih u prethodnoj godini.

Radi specifičnosti financiranja programa kulturne autonomije nacionalnih manjina, Savjet će do kraja 2013. godine usuglasiti i donijeti nove Kriterije i Metodologiju u potpunosti usklađene s financijskom legislativom Republike Hrvatske kojima će se urediti pitanja vezana uz status stalno zaposlenih u udrugama i ustanovama

nacionalnih manjina.

Budući da se u skladu sa standardima financiranja civilnog društva u Europskoj uniji financiraju isključivo projekti, potrebno je utvrditi obvezu planiranja u prijavi programa naknada za obavljanje pojedinih aktivnosti. Iz tog razloga naglašavamo potrebu prilagodbe udruga i ustanova financijskoj legislativi kako bi se mogli nastaviti sufinancirati ulaskom u Europsku uniju.

Naime, ni u jednom zakonskom i podzakonskom aktu nije propisana obveza Republike Hrvatske financiranja već osiguranja ostvarenja prava zajamčenih Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina, stoga se sredstva za programe kulturne autonomije u Državnom proračunu vode na poziciji tekućih donacija u novcu.

Savjet raspoređuje sredstva Državnog proračuna osigurana za sufinanciranje programa za ostvarivanje kulturne autonomije nacionalnih manjina. Pored Državnog proračuna Republike Hrvatske, udrugama i ustanovama nacionalnih manjina na raspolaganju su i proračuni županija, gradova, općina, kao i fondovi Europske unije.

Ulaskom Republike Hrvatske u Europsku uniju i pristupom strukturnim fondovima otvaraju se nove mogućnosti financiranja projekata jačanja civilnog društva i integracije nacionalnih manjina. Uz znanje i stručnost u pripremi prijedloga programa za ostvarivanje kulturne autonomije udruga i ustanova nacionalnih manjina mogu se ostvariti povlačenja značajnijih sredstava iz EU fondova.

Vezano uz zahtjeve za prenamjenom sredstava istih programa iz godine u godinu koji su dokaz još uvijek nedovoljno promišljenog planiranja programa, udrugama i ustanovama skrećemo pozornost da pri prijavi na Javni poziv vode računa o održivosti programa. Savjet će u budućnosti zauzimati principijelniji stav prema zahtjevima za prenamjenom sredstava za programe za ostvarivanje kulturne autonomije.

Aleksandar Tolnauer,
predsjednik Savjeta za nacionalne manjine

Svetkovina Uzvišenja Svetog Križa u Grkokatoličkoj župi u Slavonskom Brodu

• Biskup križevački Nikola Kekić i vikar Brodsko-posavski Ivan Barščevski

Slavonski Brod, (IKA) – Svetkovinu Uzvišenja Svetog Križa svečano su u nedjelju, 15. rujna proslavili vjernici istoimene grkokatoličke župe u Slavonskom Brodu. Uz domaćeg župnika Ivana Barščevskog i još četiri svećenika,

arhijerejsku liturgiju predvodio je vladika križevački Nikola Kekić.

Za ovu malu zajednicu čiji su prije više od sto deset godina iz Ukrajine doselili u Slavonski Brod i okolna sela, proslava Uzvišenja Svetog Križa, patrona njihove župe veliki je događaj. Svoju propovijed biskup Kekić započeo je na ukrajinskom, a potom nastavio na hrvatskom jeziku. Govoreći o biti te svetkovine pojasnio je značenje Kristova križa za nas kršćane: "Križ je znak našeg spasenja... Križ je simbol ljubavi Božje i trpljenja njegova za nas, ali da nije bilo uskrsnuća, križ bi uvijek ostao što je bio - prokletstvo. S mukom i raspećem Isusa Krista nevinoga, Bogočovjeka, taj je križ posvećen. Zato mi uvijek kroz križ gledamo

uskrsnuće.", poručio je, između ostalog, vladika Kekić.

Toga je dana domaći župnik Ivan Barščevski, slavonsko-srijemski biskupski vikar, proslavio i 45 godina svećeništva i 40 godina župničke službe u toj slavonskobrodskoj župi.

Prisjećajući se početaka njezina osnivanja, župnik Barščevski je naglasio kako su poslije Drugog svjetskog rata grkokatolici počeli iz okolnih sela dolaziti u Slavonski Brod te je misa tada služena u nekoliko rimokatoličkih crkava sve dok nije 1985. sagrađena i blagoslovljena sadašnja crkva posvećena Uzvišenju Svetoga Križa. Pri župi djeluju redovnice bazilijanke.

Informativna katolička agencija, 15. rujna 2013.

Uz proslavu 40. obljetnice župničke službe vikara Ivana Barščevskog u Slavonskom Brodu

• Vikar slavonsko-srijemski o. Ivan Barščevski, patrijarh UGKC Svjatoslav Ševčuk i biskup križevački Nikola Kekić

U okviru blagdana Uzvišenja Svetog Križa, kojemu je posvećena grkokatolička crkva u Slavonskom Brodu, svečano je obilježena i 40. obljetnica župničke službe vikara Ivana Barščevskog u Sla-

vonskom Brodu.

Župnik Ivan Barščevski rođen je u Trnopolju (BiH) 28. svibnja 1941. godine. Dana 15. rujna 1968. g. u mjestu Kozarac (BiH) križevački vladika Ga-

brijel Bukatko rukopoložio ga je za svećenika.

Svoje prvo pastoralno djelovanje provodio je među Ukrajincima Devetine (BiH) a nakon provedenih 5 godina u Bosni i Hercegovini, do današnjih dana službuje u Slavonskom Brodu i okolnim selima.

Provodeći svoje pastoralno djelovanje među grkokatolicima, župnik je napisao nekoliko knjiga o životu svojih vjernika ali i o životu Ukrajinaca i svećenika u BiH.

Nakon svečane mise, uz prisutnost nekoliko rimokatoličkih župnika slijedilo je zajedničko druženje na ručku kojim je župnik Ivan Barščevski počastio svoje župljane, svećenike i goste u restoranu blizu crkve.

Mihajlo Semenjuk

• Svečana misa u Slavonskom Brodu

U Lipiku obilježena 157. obljetnica rođenja velikana ukrajinske književnosti Ivana Franka

○ Vijenac od Ukrajinske zajednice Republike Hrvatske

● Vijenac od Veleposlanstva Ukrajine u RH

Na poziv veleposlanika Ukrajine u Republici Hrvatskoj Oleksandra Levčenka, članovi Kulturno-prosvjetnog društva Ukrajinaca "Karpati" iz Lipovljana 27. kolovoza 2013. godine sudjelovali su u obilježavanju 157. obljetnice rođenja velikog ukrajinskog književnika Ivana Franka.

Pripadnici Ukrajinske nacionalne

koji se nalazi u središnjem parku grada Lipika, pobratima ukrajinskog grada Drohobyča, mjesta gdje se školovao Ivan Franko.

Program je počeo pjevanjem himni Republike Hrvatske i Ukrajine u izvođenju pjevačke skupine KPD Ukrajinaca "Karpati" – Lipovljani.

Prisutnima su se obratili g. Ivan Mol-

Franka, te o njegovom boravku u Lipiku na liječenju. Članovi pjevačke skupine KPD Ukrajinaca "Karpati" izveli su dvije ukrajinske pjesme – "Kalyna" i "Haj zelenenijky".

Svojim izlaganjima o životu i radu Ivana Franka te suradnji gradova Lipika i Drohobyča obratili su se veleposlanik Ukrajine u RH Njegova Ekselencija Oleksandr Levčenko i dožupan Požeško-slavonske županije g. Ferdinand Troha. Više o liku i radu Ivana Franka govorio je prof. dr. Jevgenij Paščenko, predstojnik Katedre za ukrajinski jezik i književnost na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, a studentica ukrajinistike pročitala je ulomke iz djela Ivana Franka.

Vijence na spomenik Ivanu Franku položili su Oleksandr Levčenko i Jevgenij Paščenko, Ferdinand Troha i Ivan Molnar, te Emil Ovad s članicama KPDU "Karpati".

Za kraj, voditeljica kulturnog programa gđa Iryna Matijević pročitala je ulomke iz književnih djela Ivana Franka na ukrajinskom jeziku, a pjevačka skupina ukrajinskog društva iz Lipovljana otpjevala je još dvije ukrajinske pjesme – "Kozache, kozache" i "Čy ty ne znaješ".

Ivan Semenjuk

○ Kod spomenika Ivanu Franku u Lipiku

manjine RH, predstavnici Veleposlanstva Ukrajine u RH te simpatizeri ukrajinske kulture položili su vijence kod spomenika ukrajinskog pjesnika

nar, predsjednik Gradskog vijeća Grada Lipika i Emil Ovad, dopredsjednik Ukrajinske zajednice RH, govoreći o značaju književnog stvaralaštva Ivana

Večer jezika i kulture nacionalnih manjina u Osnovnoj školi Josipa Kozarca u Lipovljanima

Osnovna škola Josipa Kozarca u Lipovljanima jedinstvena je po tome što ima organiziranu nas-

tavu na tri manjinska jezika po modelu C.

Već se godinama u ovoj školi djeca mogu opredijeliti za nastavu manjinskog jezika – češki, slovački ili ukrajinski.

Koncem svake školske godine ravnateljica Škole s tri predavačice manjinskih jezika organizira i nastup učenika za njihove roditelje, goste i uzvanike kako bi im prikazali što su naučili u protekloj godini.

Školsku 2012./2013. godinu nastavu na ukrajinskom jeziku pohađali su: Ana Ovad, Valentina Klimčuk, Pavel Ardan, te Melani, Martin i Stjepan Panižić.

Nakon nastupa polaznika manjinskih

jezika, koji je bio veoma kvalitetan i poučan, naročito u predavljanju država čiji jezik izučavaju, zajedno s ravnateljicom Osnovne škole Josipa Kozarca u Lipovljanima gospođom Mirjanom Faltis održan je kratak dogovor uz prijedloge kako poboljšati izučavanje manjinskih jezika u ovoj školi te kako povećati broj učenika.

Što se tiče ukrajinskog jezika, zajedno s prof. Tatjanom Lasek-Žagar postignut je dogovor da se u novoj školskoj 2013./2014. godini u nastavu uvrsti i folklor, koji je veoma cijenjen zbog svoje dinamičnosti i atraktivnosti.

Ivan Semenjuk

Вийшла з друку нова книга “Природними стежками України. Рослини - символи України” автора Тетяни Кочневої-Рамач

• Автор книги Тетяна Кочнева-Рамач

За сприяння Ради з питань національних меншин Республіки Хорватія та Представника української національної меншини Вуковарсько-сріємської області, за ініціативою Української громади РХ та Українського культурно-просвітнього товариства ім. Івана Франка з міста Вуковар

з друку вийшла книга “Природними стежками України. Рослини – символи України” автора Тетяни Кочневої-Рамач, учителя біології та хімії, методиста, “Відмінника освіти України”.

Свою книгу автор присвятила українцям, які проживають за межами своєї Батьківщини, зокрема, українцям Хорватії. Автор знайомить читача з рослинами, які стали символами України – це верба і калина, барвінок і чорнобривці, мак і вишня... У книзі зібрані легенди, приказки, прикмети, вірші, пісні про рослини України, які нагадують про дитинство, юність, час, проведений на рідній землі. В книзі можна знайти відповіді на питання чому без верби і калини нема України, відколи тополя стала національним символом, чому барвінок пов'язують із святом Великодня, а квітки маку символізують печаль і тугу, які квіти можна вплітати в дівочий віночок.

Книга написана хорватською та українською мовами. Мета книги – нагадати українцям, яких доля пов'язала з дружньою Хорватією, про їх Батьківщину, традиції якої схожі з багатьма традиціями на хорватському просторі. Українська мова нагадає українцям про рідний край, а хорватським друзям – про спорідненість мов. Книга має і пізнавальне значення, так

як в ній описані не тільки біологічні, а й лікарські властивості рослин – символів, їх практичне застосування. Зібраний у книжці матеріал стане в пригоді школярам, які вивчають українську мову в Хорватії, вчителям біології та природознавства, а також всім, хто цікавиться історією, культурою та природою рідного краю, любить і шанує Україну.

Рецензію на книгу “Прадавня символика рослин” написав проф. філологічних та історичних наук, доцент, завідувач кафедри україністики філософського факультету Загребського університету Євген Пашченко. Розкриваючи символіку рослинного світу, рецензент наголошує на близькості двох культур – української та хорватської, зокрема і в символіці квітів.

Над книгою працювали проф. української мови та літератури Петрунелія Крайник, проф. хорватської мови і літератури Ліліана Радобуляц, проф. Лариса Прокопенко-Углевич. Комп'ютерний дизайн виконала Тетяна Лукіч. Книга надрукована в друкарні “Graficki obrt ART” і вийшла тиражем у 300 примірників. Перша презентація книги відбулася в Осієку, в рамках проведення VI Центральної маніфестації українців Республіки Хорватія.

Давор Лагудза

Izašla je iz tiska nova knjiga “Prirodnim stazama Ukrajine. Biljke – simboli Ukrajine” autorice Tetjane Kočnjeve Ramač

Uz potporu Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske i Predstavnika ukrajinske nacionalne manjine Vukovarsko-srijemske županije, te inicijativom Ukrajinske zajednice u Republici Hrvatskoj i Ukrajinskog kulturno-prosvjetnog društva “Ivan Franko” iz Vukovara, izašla je iz tiska nova knjiga “Prirodnim stazama Ukrajine. Biljke – simboli Ukrajine” autorice Tetjane Kočnjeve-Ramač,

profesorice biologije i kemije, metodičarke i dobitnice nagrade za odličan uspjeh u radu školstva i obrazovanja Ukrajine (ukr. “Відмінник освіти України”).

Autorica je svoju knjigu posvetila ponajprije Ukrajincima koji žive van granica svoje domovine, Ukrajincima Hrvatske. U knjizi nas upoznaje s biljkama koje smatraju simbolima Ukrajine. To su vrba i udika, zimzelen, kadifca, mak, višnja... Knjiga sadrži legende, izreke i pjesme o biljkama – simbolima Ukrajine, koje su na takav način opisane da nas vraćaju u djetinjstvo, mladost te vrijeme provedeno na rodnoj grudi (ili na rodnoj zemlji).

Ovdje možemo pronaći odgovore na pitanja zašto “bez vrbe i udike nema Ukrajine”, od kada se topola smatra nacionalnim simbolom Ukrajine, zašto je zimzelen povezan s Uskrsom, a cvjetovi maka simboliziraju tugu, te kako možemo cvijeće upletati u djevojački vjenčič.

Dok sam čitao ovu knjigu, moram prizna-

ti da me je toliko puta vratila u djetinjstvo i sjetila pjesama koje mi je majka kao malome pjevala.

Knjiga je pisana dvojezično – ukrajinskim i hrvatskim jezikom. Ona je veoma značajna za život naše ukrajinske zajednice jer nas podsjeća na našu Majku Ukrajinu čije se tradicije isprepliću s tradicijama na ovom prostoru. Melozvučni ukrajinski jezik ovdashnje Ukrajince podsjeća na rodni kraj, a hrvatske nam prijatelje na sličnost naših dvaju jezika. U knjizi su, osim bioloških svojstava opisana i ljekovita svojstva biljaka. Možemo saznati zbog čega je, kada i na koji način dobro koristiti određene biljke kao lijek ili čaj. Samim time daje nam šire spoznaje kako bolje iskoristiti svijet oko sebe i ono što nam je majka priroda podarila – što nam je često pred nosom, a mi to ne vidimo.

Materijal u knjizi je jako lijepo organiziran i može koristiti učenicima koji pohađaju nastavu ukrajinskog jezika i kulture po modelu “C”, nastavnicima i profesorima prirode i biologije, a također i svima koji vole, poštuju i zainteresirani su za povijest, kulturu i ljepotu prirode u Ukrajini.

U recenziji za knjigu s naslovom “Pradavna simbolika biljaka”, dr. sc. Jevgenij Paščenko, filolog-slavist, izv. prof. i predstojnik Katedre za ukrajinski jezik i književnost na Filozofskome fakultetu u Zagrebu, otkrivajući simboliku biljnog svijeta – naglašava bliskost dviju kultura, ukrajinske i hrvatske, a posebno u

simbolici cvijeća.

Na knjizi su radili i Petrunelia Krajnyk, prof. ukrajinskog jezika i književnosti, Ljiljana Radobuljac, prof. hrvatskog jezika i književnosti, te Larysa Prokopenko-Uglješić, prof. Za kompjuterski dizajn se pobrinula Tatjana Lukić, a knjiga je tiskana u 300 primjeraka u tiskari “Graficki obrt ART” u Vukovaru.

Davor Lagudza

Tiskana knjiga Slavenska zbirka – Ukrajina autora Sergeja Burde

Povodom prošlogodišnje 20. obljetnice međusobnog priznanja Republike Hrvatske i Ukrajine, u Zagrebu je tiskana monografija *Slavenska zbirka – Ukrajina*. Glavni

urednik Sergej Burda je u svojevrsnom putopisu objedinio prepoznatljive elemente iz ukrajinske kulture, istodobno usmjeravajući čitatelja prema činjenici da je Ukrajina specifična "slavenska zbirka u kojoj pripadnik iz bilo koje grupe Slavena može pronaći dio sebe".

Sadržaj ove publikacije, popraćen brojnim fotografijama, nastao je prikupljanjem raznovrsnih informacija iz međunarodno objavljenih manjih autorskih radova različitih stručnjaka, umjetnika, novinara i drugih aktivista što ju čini posebno zanimljivom i poučnom. Na 144 stranice obuhvaćena je povijest, kultura, politika i druge aktualne teme vezane za Ukrajinu, kroz sljedeće naslove:

Slavenska kolijevka (uvod), Zlatne vibracije Kyjiva, Tradicija ukrajinske ikone, Čarolija karpatskih Hucula, Tradicija ukrajinskoga veza, Tragovima Bijelih Hrvata, Dvorci srednjovjekovne Ukrajine, Tajne ukrajinskih

pisanica, Misli Nine Matvijenko, Vihor zaporiške stepe, Ukrajinski genij Gogolj, Budućnost rusofonoga nasljeđa, Heroj Levko Lukjanenko, Ukrajinci na Antarktiku, Probajte boršč i horilku i Putem "EURO 2012".

Knjiga je tiskana uz potporu Savjeta za nacionalne manjine RH, u nakladi Ukrajinske zajednice Republike Hrvatske i Ukrajinskog kulturno-prosvjetnog društva "Kobzar" iz Zagreba, također potpomognuta od strane predsjednika Zajednice Nikole Zastrižnoga i predsjednika "Kobzara" Slavka Burde. Urednici Sergej Burda, Aleksandra Burda i Oksana Martinjuk ovim su projektom pridonijeli stvaranju bogate izdavačke raznovrsnosti u sklopu Ukrajinske zajednice RH. Svoj prilog knjizi dala je i Jesenka Miškov, obavivši dobrovoljno lekturu. Knjiga je tiskana u manjem broju primjeraka, a dostupna je i u digitalnom obliku.

Oksana Martinjuk

U Lipovljanima predstavljena knjiga "Svakodnevni život Ukrajinaca u Lipovljanima i okolici u 20. stoljeću"

Organizaciji KPD Ukrajinaca "Karpati" - Lipovljani i Ukrajinske zajednice RH, uz financijsku potporu Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske, docent na Hrvatskim studijima Sveučilišta u Zagrebu dr. sc. Filip Škiljan napisao je knjigu "Svakodnevni život Ukrajinaca u Lipovljanima i okolici u 20. stoljeću".

Dr. Filip Škiljan rođen je 1980. godine. Radi na Institutu za migracije i narodnosti. Proučava II. Svjetski rat i nacionalne manjine u RH. Magistrirao je na temu "Politički zatvorenici u

logorima Stara Gradiška i Jasenovac". U Jasenovcu je radio kao kustos od 2003. - 2006. godine. Doktorirao je na temu "Političko opredjeljenje u Hrvatskom zagorju 1941. - 1945."

Uz pomoć uredničkog tima Ivana Semenjuka i Ivanke Slot, te recenzenta prof. dr. Jadranke Grbić i prof. dr. Jevgenija Paščenka, knjiga je predstavljena 15. lipnja 2013. godine u prostorijama KPD Ukrajinaca "Karpati" - Lipovljani.

Na predavljanju knjige bio je veliki broj anketiranih sugovornika koji su svojim iskazima doprinijeli stvaranju knjige, zatim neki autori koji su također obrađivali ovu tematiku, dio predstavnika kulturnih udruga iz Lipovljana, župnik grkokatoličke crkve Bezgrešnog začetca svete Ane iz Lipovljana o. Vasyly Kren, predstavnica radio Moslavine iz Kutine, oko 50-ak članova KPD Ukrajinaca "Karpati" - Lipovljani te predstavnici Ukrajinske zajednice RH iz Slavonskog Broda.

Predsjednik Društva je pozdravio nazočne te ukratko predstavio autora i knjigu navodeći da je podatke za nastanak ove knjige dalo 47 sugovornika - od 9 (Pavel Ardan) do 87 godina (Teklja Javiljak). Dobrim dijelom su to Ukrajinci iz Lipovljana, ali, želeći usporediti život lipovljanskih i drugih Ukrajinaca, autor je koristio i sugovornike Ukrajinice iz Slavonskog Broda i okolice.

O knjizi su govorili Ivanka Slot, Jev-

genij Paščenko i autor Filip Škiljan.

Autor je naglasio potrebu izdavanja ove knjige iz razloga što je pojava asimilacije u velikoj mjeri zahvatila našu zajednicu te je došlo do potrebe, naročito kod starijih osoba, prikazati njihov dosadašnji život.

Velika zahvalnost svih govornika na ovom predavljanju knjige upućena je crkvi kao nositelju života Ukrajinaca na ovom prostoru, a potom i KPD Ukrajinaca "Karpati" - Lipovljani koji u velikoj mjeri rade na očuvanju tradicije, jezika i običaja svojih predaka.

Nakon promocije knjige, pjevačka skupina KPD Ukrajinaca "Karpati" - Lipovljani obogatila je program ukrajinskim pjesmama.

Knjiga "Svakodnevni život Ukrajinaca u Lipovljanima i okolici u 20. stoljeću" u svom uvodu daje kratak pregled, svrhu i potrebu pisanja knjige s ciljem da šira javnost upozna život Ukrajinaca na ovom prostoru. Posebno je obrađena tema o doseljavanju Ukrajinaca krajem 19. i početkom 20. stoljeća, ali samo površinski jer je na ovu temu izdano već nekoliko publikacija. Obrađena je tema stradanja Ukrajinaca iz Lipovljana i okolice u logoru Jasenovac gdje je prema postojećoj evidenciji stradalo ukupno 55 Ukrajinaca, od čega 35 iz Lipovljana.

Razlozi reemigracije, tj. pojave novog vala većeg broja doseljenika Ukrajinaca u Lipovljane iz Bosne nakon II. Svjetsk-

● I. Slota, I. Semenjuk, F. Škiljan, J. Paščenko

og rata, obrađeni su kao posebna tema. Naglašena je uloga grkokatoličke crkve Bezgrešnog začetca svete Ane u Lipovljanima kao čimbenika u očuvanju identiteta Ukrajinaca u samom početku, a

zatim i kulturno umjetničkom radu te organizaciji KPD Ukrajinaca "Karpati" - Lipovljani. Očuvanje jezika je veoma bitno za čuvanje identiteta Ukrajinaca, pa je stoga i u Osnovnoj školi Josipa

Kozarca u Lipovljanima organizirano izučavanje Ukrajinskog jezika, kulture i povijesti po modelu C.

Prema izjavama anketiranih sugovornika posebno su obrađene teme o proslavama blagdana, običajima prigodom rođenja, zaruka, vjenčanja i smrti članova ove zajednice. Spomenuta je pojava mješovitih brakova, kao pojačani razlog pojave asimilacije. Odnos Ukrajinaca s domaćim stanovništvom i ostalim nacionalnim manjinama je također obrađen uz veliko priznanje ovoj zajednici koja s ostalima uveliko pridonosi kvalitetnom suživotu i održavanju "Lipovljanskih susreta" kao krovnom prikazivanju suživota. Naravno, na kraju su spomenute i veze lipovljanskih Ukrajinaca s Ukrajinom te ostalim Ukrajinacima iz okolnih država.

Ivan Semenjuk

Etno frizure svijeta 2013. godine

○ Jelena Radovančev

nizaciji KC "Gatalinka" iz Vinkovaca, održano je predstavljanje projekta "Etno frizure svijeta". Projekt je realiziran uz pomoć Ministarstva kulture Republike Hrvatske. Projektu se odazvalo 11 sudionika iz inozemstva i 14 iz Hrvatske, od kojih su dvoje pripadnici nacionalnih manjina.

KC "Gatalinka" razvija od 1998. godine projekt "Etno frizure Hrvatske", a projekt "Etno frizure svijeta" od 2011. godine. On predstavlja dodatno skupljanje informacija vezanih za tradicijsko oblikovanje kose. Dodatne informacije također trebaju pomoći u rekonstrukciji frizura koje su opisane u literaturi, a ne žive na terenu. Iz frizura je razvidan niz podataka vezanih za pojedini narod, o njihovim migracijama i utjecaju na druge kulture.

Sudionici su radili tradicijske frizure svoje zemlje na modelima koji su bili obučeni u odgovarajuće tradicijske odjevne predmete.

Sudionici koji su izrađivali frizure

drugih naroda: Nežka Lubej, Mari-bor, Slovenija; Sarah Mager i Stefanie Kosanović, Beč, Austrija; Anna Galović, Chorvatsky Grob, Slovačka; Galina Petranović, Moskva, Rusija; Kata Marković, Žabljak, Bosna i Hercegovina; Vesna Čović, Subotica, Srbija; Mattheo Hen, Kim Neal, Nicole Snovo, Tiffany Thompson i Megan Harding, Plymouth, Engleska; Valentina Sadilek, češka manjina u Hrvatskoj i Miroslava Oreščanin, ukrajinska manjina u Hrvatskoj. Frizure s područja Hrvatske radili su: Katica Tomac, Kutina; Dunja Turudić, Vrljika; Ana Rajić, Metković; Kata Šarčević, Matea Kovač, Zdravko Cedli i Josip Mirković iz Đakova; Jasna Mak i Martina Vincer iz Osijeka; Nikolina Stjepanović, Tea Valentić i Sandra Kopčić iz Vinkovaca.

Modernu verziju tradicijske frizure i prekrasan kolorit ukrajinske nacionalne odjeće nosila je Jelena Radovančev a frizuru je izradila Miroslava Oreščanin iz Vukovara.

Tetjana Ramač

U subotu, 14. rujna 2013. godine u Vinkovcima na Trgu bana Josipa Šokčevića, u orga-

○ "Etno frizure svijeta" Vinkovci - 2013.

U Lipovljanima održani "Lipovljanski susreti" – manifestacija nacionalnih manjina Republike Hrvatske

● Predsjedništvo Okruglog stola

● Predsjednik Republike Hrvatske dr. sc. Ivo Josipović kod ukrajinskog štanda

Pod visokim pokroviteljstvom predsjednika RH prof. dr. sc. Ive Josipovića, Hrvatskog sabora i županice Sisačko-moslavačke županije Marine Lovrić Merzel, u razdoblju od 23. do 25. kolovoza 2013. godine održana je manifestacija nacionalnih manjina Republike Hrvatske pod nazivom "Lipovljanski susreti".

Ova manifestacija utemeljena je 1976. godine te je postala simbol okupljanja i predstavljanja bogatstva različitosti nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj.

Početkom Domovinskog rata dolazi do prekida, ali se 2011. godine manifestacija kulture, jezika, narodnog stvaralaštva i sporta ponovno pokreće.

Uz podršku Sisačko-moslavačke županije, pod visokim pokroviteljstvom predsjednika RH i podršku građana Općine Lipovljani, kao i brojnih lokalnih udruga i organizacija, godine 2011. održani su prvi obnovljeni "Lipovljanski susreti". Ova manifestacija je privukla veliki broj posjetitelja koji su na njoj mogli uživati u folkloru, sportu, kulturi, kao i u zabavi i turističkoj ponudi.

Ovogodišnja manifestacija počela je 23. kolovoza koncertom poznate estradne grupe "Gazde" te tamburaškog sastava "Garavi" i DJ "Svebor" do jutarnjih sati.

Drugog dana, 24. kolovoza održana je promocija tradicijskih obrta i rukotvorina, te likovne kolonije. Tamburaško

poslijepodne u parku održao je domaći tamburaški sastav "Prijatelji tambura". U Osnovnoj školi Josipa Kozarca održan je "Okrugli stol" s temom "Nacionalne manjine u uvjetima nakon ulaska RH u EU", na kojem je govorio g. Aleksandar Tolnauer, predsjednik Savjeta za nacionalne manjine Vlade RH, a predavači su bili mr. sc. Branko Sočanac i dr. sc. Antonija Petričušić.

Na štandovima u novouređenom parku predstavljena je i prezentirana izložba narodnih nošnji i gastronomija nacionalnih manjina u kojoj su sudjelovali i članovi ukrajinske nacionalne manjine – Kulturno-prosvjetno društvo Ukrajinaca "Karpati" – Lipovljani.

Poseban uspjeh na manifestaciji postigla je Matica slovačka Lipovljani koja je ove godine uspjela organizirati i otvoriti slovačku etno-kuću, što nama i ostalim pripadnicima nacionalnih manjina na neki način daje obvezu za budućnost.

U 19,30 sati počeo je mimohod sudionika kulturno-umjetničkog programa od Osnovne škole Josipa Kozarca do središnje pozornice, u kojemu su sudjelovali svi sudionici programa i to: MPZ "Lira" Lipovljani, KUD "Lipa" Lipovljani, BKUD "Sevdah" Zagreb, KUD "Joakim Hardi" Petrovci, MKD "Braća Miladinovci" Osijek, Češka beseda Lipovljani, KUD "Šandor Petefi" Dalj, SKD "Prosvjeta" – Pododbor Darđa, UKPD "Ukrajina" Slavonski Brod te

SKUS "Ivan Brnjik Slovak" iz Jelisavca.

Po dolasku svih sudionika svečanog programa na pozornicu i pjevanja himne RH u izvedbi MPZ "Lira" Lipovljani, prisutnom gledateljstvu kojeg je bilo oko 5000, obratili su se prigodnim govorima načelnik Općine Lipovljani g. Mario Ribar, predsjednik Savjeta za nacionalne manjine Vlade RH g. Aleksandar Tolnauer i županica Sisačko-moslavačke županije gđa Marina Lovrić Merzel.

Zvanično, svojim govorom Manifestaciju nacionalnih manjina RH "Lipovljanski susreti" otvorio je predsjednik Republike Hrvatske dr. sc. Ivo Josipović.

Po završetku kulturno-umjetničkog programa, kojeg je vodio nadaleko poznati voditelj kulturno-umjetničkih manifestacija g. Branko Uvodić, uz zvukove "Ode radosti" uslijedio je veliki vatromet, a zatim zabavni program uz koncert Stjepana Jeršeka Štefa i tamburašku grupu "Džentlmeni".

Treći dan manifestacije protekao je u sportskim susretima, prezentaciji tradicijskih obrta, kuhanju fiša i lovačkog gulaša te vatrogasnih vježbi.

Članovi KPD Ukrajinaca "Karpati" iz Lipovljana odradili su dobar dio organizacijskih i izvršnih obveza na ovoj manifestaciji. Sudjelovali su u organizacijskim odborima i postavili narodnu nošnju u prostoru održavanja "Okruglog stola", sudjelovali u odabiru i organizaciji nastupa sudionika nacionalnih manjina na središnjoj manifestaciji, vodili mimohod sudionika lipovljanskim ulicama, a također i odradili prezentaciju narodnih nošnji i gastronomskih jela na štandu ukrajinske nacionalne manjine, koji je bio veoma bogat i dobro zapažen na ovoj manifestaciji.

U okviru svečanog programa zapažen je bio i ukrajinski ples "Hopak" u izvedbi mladih plesača Ukrajinskog kulturno-prosvjetnog društva "Ukrajina" – Slavonski Brod.

● Štand KPD Ukrajinaca "Karpati" – Lipovljani

Ivan Semenjuk

Violeta Mazur iz Petrovaca proglašena za najbolju učenicu

● Violeta Mazur

“Fosfati u rijeci Dunav” (mentorica je prof. Đurđevka Pecikozić) te izvrsno položila ispite i osvojila prvo mjesto u Republici Hrvatskoj. Drugo mjesto osvojili su natjecatelji iz Varaždina a treće iz Osijeka.

Osim ostalih nagrada (priznanje, pohvalnica, medalja), osvojeno prvo mjesto omogućilo joj je da upiše željeni studij biologije u Osijeku.

Nakon toga, Violeta je, kao najbolja učenica generacije 2009./2013.g., zajedno s ministrom znanosti, obrazovanja i športa Željkom Jovanovićem otvorila novoobnovljenu Tehničku školu Nikole Tesle.

Članovi Ukrajinske zajednice u Republici Hrvatskoj vrlo su ponosni na Violetu Mazur i čestitaju joj na postignutom uspjehu!

Violeta je od prvog do osmog razreda Osnovne škole Antuna Bauera Vukovar (Područna škola Petrovci) izučavala Ukrajinski jezik i kulturu po modelu C te

pokazala izvrstan uspjeh u učenju i uzornom ponašanju. Svake godine pohađala je ljetne škole za ukrajinski jezik i kulturu na kojima se isticala brojnim aktivnostima i umjetničkom pristupu na raznim nastupima u kojima je sudjelovala. Ove godine bila je izabrana za Miss Ljetne škole, osvojila je prvo mjesto u glazbenom natjecanju, a bila je i izabrana za voditeljicu programa na ukrajinskom jeziku završnog koncerta Ljetne škole.

Aktivna je Violeta i u kulturno-prosvjetnom životu sredine u kojoj živi. Sudjeluje u književno-glazbenim večerima i brojnim manifestacijama UKPD “Ivan Franko” - Vukovar i pleše u folklornoj skupini KUD “Joakim Hardi” Petrovci.

Lijepoj i simpatičnoj Violeti želimo puno uspjeha, optimizma, vjere u vlastite snage i nadamo se da će svojim znanjem unaprijediti svoju zajednicu.

Tetjana Ramač

U Vukovarsko-srijemskoj županiji u selu Petrovci, mjestu u kojemu živi veliki broj Ukrajinaca, rodila se i živi Violeta Mazur, djevojka koja se svojom svestranošću izdvaja od svojih vršnjaka. Iskrena, otvorena i vrijedna, već je ostvarila izvanredne rezultate.

U travnju ove godine Tehnička škola Sisak bila je organizator Državnog natjecanja učenika i učenica srednjih škola Republike Hrvatske iz obrazovnog sektora Geologija, rudarstvo, nafta i kemijska tehnologija, u zanimanju Ekološki tehničar na kojemu je Violeta Mazur

sudjelovala i predstavljala vukovarsku Tehničku školu Nikole Tesle.

Na natjecanju su sudjelovali učenici iz Vukovara, Osijeka, Zagreba, Varaždina i Siska. Natjecanje je trajalo dva dana. Bilo je vrlo napeto i neizvjesno zbog jake konkurencije. Prvog dana natjecatelji su izlagali svoje radove nakon čega su im članovi ispitne komisije postavljali pitanja. Drugi dan su uslijedili pismeni ispiti koji su sadržavali pitanja iz područja kemije, mikrobiologije, biologije i ekologije.

S ponosom izvješćujemo kako je Violeta Mazur prezentirala svoj rad na temu

Стрияни виступили на Хварі

На запрошення Українського культурно-просвітнього товариства “Україна” зі Славонського Броду до Хорватії, міста Старі Град, що на острові Хвар, 12 серпня 2013 року приїхали, як

їх назвали тутешні хорвати, веселі українці.

Вокально-інструментальний ансамбль “Говерла” та змішаний хоровий колектив “Радоцина” прибули зі Стрийського району Львівської області. Стрий – місто особливе, місто високої європейської культури, духовності, сучасного бізнесу. Місто справжніх митців, культурологів, інтелігентів – одним словом український Відень. З цього невидимого містечка походять відомі українці, як Михайло Золотуха, відомий український сучасний композитор.

Ці з’єднані ансамблі вперше побували в Хорватії. Враження гостей з України про Хорватію надзвичайно захоплюючі. Виступили стріяни на острові Хвар в містах Старі Град, Хвар та Єлса. Хорватська публіка та туристи дуже раділи, слухаючи українські народні пісні у виконанні Лемківського народного хору “Радоцина” та ті самі пісні у сучасній обробці у виконанні вокально-інструментального ансамблю “Говерла”. Публіка була в захопленні, тому оплесками запрошувала співати “на біс”.

Давор Лагудза

Održana Ljetna škola za ukrajinski jezik i kulturu 2013. godine u Starom Gradu na Hvaru

○ Književno-glazbena večer - mlađa grupa

Zahvaljujući Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa, Ukrajinska zajednica Republike Hrvatske je, već šestu godinu zaredom, organizirala Ljetnu školu za izučavanje ukrajinskog jezika i njegovanja kulture za pripadnike ukrajinske nacionalne manjine RH. Ljetna škola održana je u Starom Gradu na Hvaru, u Dječjem odmaralištu "Slavonski Brod", od 2. do 19. kolovoza 2013. godine, najprije mlađa, a potom starija grupa djece.

Ljetnu školu pohađalo je ukupno 112 polaznika iz Zagreba, Velike Gorice, Velikog Dola, Lipovljana, Nove Subocke, Slavonskog Broda, Kaniže, Šumeća, Zbjega, Sibinja, Gornjih Andrijevac, Rastušja, Vukovara, Petrovaca, Borova i Osijeka. Polaznici su sudjelovali u cjelodnevnoj nastavi čiji je program sadržavao sljedeće predmete: ukrajinski jezik i književnost, povijest Ukrajine, zemljopis Ukrajine, folklor i koreografiju, glazbenu kulturu te likovne i kreativne radionice.

Od osnutka Ukrajinske zajednice RH Ljetna škola za ukrajinski jezik i kulturu za djecu ukrajinskog podrijetla i za sve zainteresirane za izučavanje ukrajinskog jezika i kulture jedan je od prioriteta obrazovnih projekata.

Cilj Ljetne škole Ukrajinaca u RH je očuvanje nacionalnog identiteta ukrajinske nacionalne manjine u RH, razvijanje pozitivnih osjećaja i sklonosti prema vlastitoj nacionalnoj kulturi i podrijetlu.

Zadaća Ljetne škole je: izučavanje ukrajinskog jezika, poboljšanje znanja materinskog jezika, izučavanje ukrajinske književnosti, upoznavanje sa zemljopisom i poviješću svoje nacije, narodnim običajima i kulturnom tradicijom, izučavanje ukrajinskog folklora.

Prva Ljetna škola za djecu srednjoškolskog uzrasta bila je organizirana u kolovozu 2008. godine u Bučacu, u Ukrajini, s vrlo uspješnim rezultatom. Znanje koje su polaznici stekli na predavanjima Ljetne škole mogli su koristiti izravno u praksi, svakodnevnom komunikacijom s vršnjacima i ostalim žiteljima Ukrajine. Ovogodišnja Ljetna škola upravo u tom pogledu podsjeća na onu u Bučacu jer su u Starom Gradu boravile udruge iz Ukrajine te su polaznici škole mogli svakodnevno komunicirati s njima na materinskom jeziku. Osim toga, zajedno su predstavili stanovnicima Starog Grada i turistima ukrajinski kulturni amaterizam, zajedničkim koncertom. Za organizaciju Ljetne škole odgovoran je bio g. Vlado Karešin, zamjenik predsjednika Ukrajinske zajednice RH i predsjednik UKPD "Ukrajina" iz Slavonskog Broda. Za nastavni plan i program zadužena je bila Tetjana Kočnjeva Ramač, prof. iz Vukovara.

Plan nastavnog programa i slobodnih aktivnosti bio je ispunjen novim tehnikama i zanimljivim metodama što je zainteresiralo djecu za izučavanje materinskog jezika. Za to su bili odgovorni predavači:

- Povijest Ukrajine – Tetjana Kočnjeva Ramač, prof.

- Ukrajinski jezik i književnost – Petra Kovačec i Ivana Mrzlečki, apsolvantice

○ Voditelji završnog koncerta - starija grupa

Katedre za ukrajinski jezik i književnost Filozofskog fakulteta u Zagrebu

- Zemljopis Ukrajine – Davor Laguda, student Nacionalnog sveučilišta Ivana Franka u Ljvivu, Odsjek za ukrajinsku filologiju

- Glazbena kultura – Irena Semenjuk, studentica Filozofskog fakulteta u Puli, Odsjek za pedagogiju

- Koreografija, za mlađi uzrast djece – Igor Semenjuk, student Elektrotehničkog fakulteta u Osijeku.

- Koreografija, za stariji uzrast djece – Ivica Kševi, dugogodišnji koreograf i voditelj folklora iz Slavonskog Broda.

Predavači Ljetne škole uložili su golemi trud kako bi kroz predavanja Ukrajinu približili djeci. Kako za vrijeme nastave, tako i u izvannastavnim aktivnostima, predavači su prenosili svojim učenicima svu ljepotu i bogatstvo ukrajinskog jezika i književnosti, raznolikost običaja i tradicije, nacionalni duh ukrajinske kulture.

Uz veliko zalaganje predavača polaznici su za kratko vrijeme vrlo uspješno pripremili program završnog koncerta kojega je svaka grupa održala na kraju svoga boravka u Ljetnoj školi.

Mlađa grupa

Djeca mlađeg uzrasta polazila su Ljetnu školu od 2. do 11. kolovoza 2013. godine.

Svaki dan započinjao je ustajanjem u 7.15 sati i obveznom 15-minutnom tjelovježbom a završavao odlaskom na spavanje oko 23.00 sata.

Nastava je održavana svakog dana u prijedodnevrim satima od 8.15 do 12.00 sati, nakon tjelovježbe i doručka, te recitiranja slogana svojih grupa. Nastava se izvodila u četiri grupe koje su nosile imena po biljkama – simbolima Ukrajine a to su: "Kalyna", "Višnja", "Crveni makovi" te "Barvinky". Djeca su imala zadatak naučiti ime i slogan svoje grupe. Također su bila u obvezi ujutro pospremiti svoje sobe, a najurednija soba je bila nagrađena prisutnošću igračke pčelice Maje, koja je kao simbol radosti i truda svaki dan "prelijetala" u najuredniju sobu.

Prva četiri sata svaka grupa imala je ukrajinski jezik, ukra-

○ Za odličan uspjeh učenici su nagrađeni poveljama

○ Izučavanje ukrajinskih pjesama

jinsku književnost, zemljopis i povijest Ukrajine, a peti i šesti sat bio je određen za glazbenu kulturu i koreografiju. Nakon ručka i odmora od 14.00 do 15.30 sati bilo je utvrđivanje i ponavljanje gradiva, te priprema za književno-glazbenu večer posvećenu 50. obljetnici smrti ukrajinskog pisca i novinara Vasylja Symonenka te za pripremu svečanog programa završnog koncerta.

Od 15.30 do 18.00 sati učenici su, u pratnji predavača, imali mogućnost uživati u ljepotama Jadranskog mora te sudjelovati u slobodnim aktivnostima (nogomet, šah, likovne radionice).

Polaznici starijeg uzrasta boravili su u Ljetnoj školi od 11. do 19. kolovoza 2013. godine.

Kako je uobičajeno, svaki dan započinjao je ustajanjem u 7.15 sati i obveznom 15-minutnom tjelovježbom a završavao odlaskom na spavanje oko 23.00 sata.

Nastava je održavana svakog dana u prijedpodnevnim satima od 8.15 do 12.45 nakon tjelovježbe i doručka. Nastava se izvodila u četiri grupe sukladno s predznanjem polaznika. Prvi i drugi sat bio je određen za glazbenu kulturu i koreografiju, a naučeno su pokazali na završnom koncertu. Ostala četiri sata svaka grupa imala je ukrajinski jezik, ukrajinsku književnost, zemljopis i povijest Ukrajine, iz kojih su po završetku škole polagali ispite.

○ Prof. Tetjana Ramač s učenicima

Nakon večere, organizirane su edukativne i zabavne igre gdje su se učenici natjecali u stečenom znanju iz ukrajinskog jezika, povijesti i zemljopisa Ukrajine, plesa (svake večeri bila je druga tema), a učenici s najboljim rezultatom nagrađeni su posebnim diplomama nakon završnog koncerta.

Već po tradiciji ljetnih škola, održana je igra-natjecanje "Kozacke igre", u kojoj su, osim tjelesne spremnosti i spretnosti učenici pokazali i zavidno znanje koje su stekli na nastavi povijesti i zemljopisa Ukrajine.

Ove godine, kao novost održani su

Starija grupa

Nakon ručka i odmora, od 14.00 sati, pod nadzorom voditelja, polaznici škole su imali mogućnost uživati u ljepotama Jadranskog mora, baviti se sportom (nogomet, odbojka) te sudjelovati u radu raznih radionica (likovna, dramska, literarna). Upoznali su se sa spomenicima kulture Starog Grada, održali susret s grkokatoličkim svećenikom iz Ukrajine te prisustvovali nedjeljnoj misi.

Svaki dan, nakon večere, organizirane su edukativne i zabavne igre u kojima su se učenici natjecali u stečenom znanju iz ukrajinskog jezika, povijesti i zemljopisa Ukrajine, gdje su se mogli istaknuti svojom individualnošću, proširiti krug svojih prijatelja, procijeniti svoje mogućnosti. Polaznici s najboljim rezultatom bili su nagrađeni posebnim diplomama na završnom koncertu Ljetne škole.

○ Predavači Ljetne škole

glazbeno-zabavni programi – "Glazbeni splet" te izbor za Miss Ljetne škole "Čarobna gospodica".

Završni koncert održan je 10. kolovoza 2013. godine u kome su učenici pokazali domaćem stanovništvu Starog Grada te brojnim turistima stečeno znanje iz glazbene umjetnosti, recitiranja i koreografije.

Na završnom koncertu polaznike i predavače srdačno je pozdravila gđa Marija Semenjuk Simeunović, članica Savjeta za nacionalne manjine RH te g. Vlado Karešin.

I kod starije grupe djece, u žaru pozitivnih mladenačkih emocija održane su "Kozacke igre". Lagano i nadahnuto u toplom prijateljskom ozračju upriličen je glazbeno-zabavni natječaj "Karaoke". U veselju je održan i izbor za Miss Ljetne škole 2013., u kojem su, osim djevojaka, sudjelovali i dečki. Isto tako održana je i književno-glazbena večer posvećena ukrajinskom pjesniku i novinaru Vasylju Symonenku, na kojoj se osim poezije Symonenka mogla čuti i poezija drugih suvremenih ukrajinskih pisaca.

Završni koncert Ljetne škole polaznika starijega uzrasta održan je 18. kolovoza 2013. godine u kome su učenici pokazali domaćem stanovništvu Starog Grada te brojnim turistima stečeno znanje iz glazbene umjetnosti, koreografije te čitanja poezije poznatih ukrajinskih pisaca. Koncertni program obogatio je nastup gostiju iz Ukrajine, lemkiškog Narodnog zbora "Radocyna" i glazbene skupine "Hoverla".

O uspješnosti provođenja ljetnih škola govori i izlazni rezultat polaznika, odnosno njihovo uključivanje u aktivan život ukrajinske nacionalne manjine kroz rad u ukrajinskim udružama, institucijama i organizacijama u Hrvatskoj, kao i revitalizacija nastave po modelu C u općini Bebrina i stvaranje uvjeta za revitalizaciju u drugim sredinama veće zastupljenosti pripadnika ukrajinske nacionalne manjine u Hrvatskoj.

Tetjana Ramač

○ Zajednička fotografija polaznika Ljetne škole starije grupe

Ukrajina slavi 1025. obljetnicu krštenja

Meni se čini da, kad i jedna ljudska duša otkriva Boga i nalazi put prema svjetlosti istinske vjere – to je velika radost za cijeli svijet, još jedna značajna pobjeda dobra i ljubavi u svemirskoj borbi sa zlom.

A što onda znači kad put prema Gospodu nađe cijeli narod, jedna velika zemlja? Upravo ovih dana ukrajinski narod zajedno s Rusima i Bjelorusima slavi 1025. obljetnicu krštenja Kyjivske Rusji, ogromne države svih istočnih Slavena čija je prijestolnica bio Kyjiv, današnji glavni grad Ukrajine.

Dana 1. kolovoza 998. godine kyjivski knez Volodymyr, koji je u narodnom epu toga doba slavljen kao Krasno Sunašce a kojega su zahvalni potomci nazivali "Veliki", zbacio je s kyjivskog brda u rijeku Dnipro idole Peruna i drugih poganskih božanstava i proglasio kršćanstvo jedinstvenom vjerom svoje države i svoga naroda. Svi su stanovnici Kyjiva ušli u pritoku Dnipro Počajnu i u njenim vodama zajedno primili sveto krštenje.

Međutim, taj veliki čin zbio se na dobro pripremljenom tlu. Kršćanstvo u Kyjivskoj Rusji već tada je imalo duboke korijene.

Najstariji kyjivski ljetopis "Povijest prošlih vremena" piše da je još u prvom stoljeću na mjesto gdje će 300 godina kasnije nastati Kyjiv došao apostol Andrija i, postavivši križ na brdu iznad Dnipro prorekao: "Na ovim će brdima zasjati blagodat Božja, bit će grad velik, i crkava mnogo će podići Bog".

Čak i ako je to samo legenda, ona izuzetno mnogo znači za Ukrajinke, a posebice za Kyjivljane, jer uspostavlja našu duhovnu vezu sa samim počecima kršćanstva i predodređuje svevišnjom voljom tu ulogu koju je Kyjiv odigrao u povijesti.

Drugi veliki propovjednik kršćanstva na tim zemljama bio je učenik apostola Petra – Papa Kliment I. (88. – 97. godine) kojeg je tada još poganski Rim prognao u grad Hersones na Krymu.

Jug sadašnje Ukrajine posjetili su i sveti Ćiril i Metodije koji su nam dali azbuku kojima je Gospod progovorio Slavenima na njihovom materinjem jeziku.

Godine 874. kyjivski knez Askoldj za vrijeme vojnog pohoda na Konstantinopol prima kršćanstvo i to ne bizantskog, nego rimskog obreda. Posebice je zanimljivo to što ga krste svećenici podređeni hrvatskoj biskupiji iz grada Nina.

Nakon posjeta Konstantinopolu 955. godine, kršćankom postaje i ve-

lika kyjivska kneginja, sveta Oljha, baka kneza Volodymyra koji je tridesetak godina kasnije pokrstio cijelu zemlju Rusj.

Dan krštenja 988. godine možda je najznačajniji u cjelokupnoj povijesti Rusji-Ukrajine. Taj je dan prekretnica, osnova svega što je bilo potom i što će biti dalje, dan početka istinskog života naše nacije i zemlje.

Nemoguće je precijeniti duhovni, povijesni, civilizacijski, kulturalni značaj tog događaja.

Jedan veliki narod zauvijek je izašao iz tame svojih prastarih šuma, napustio mrak poganstva i ušao u svjetlost Kristove vjere, prihvatio njegovo Slovo i Zakon, doživio duhovni i moralni preporod.

Pridruživanje kršćanskom svijetu u isto vrijeme je značilo i pridruživanje europskoj civilizaciji. Vjera je ujedinila istočnoslavenska plemena, pojačala autoritet i vladu Kyjiva i kyjivskog kneza, tako da je za nekih 50 godina, za vrijeme vladavine Volodymyrovog sina kneza Jaroslava Mudrog Kyjivska Rusj postala ne samo po teritoriju najveća europska država, nego i jedna od najmoćnijih zemalja u političkom, gospodarskom, vojnom i kulturnom planu. To je bila zemlja u kojoj su nicali novi gradovi, gradili su se veličanstveni hramovi, otvarale se škole, burno se razvijala prosvjeta i umjetnost. Ako je danas strateški vanjsko-politički cilj Ukrajine integracija u Europsku uniju, onda je prvi korak bio napravljen upravo tada, na dan krštenja. Taj korak je jednom i zauvijek odredio europsku suštinu i europsku sudbinu

Ukrajine.

Duboko sam uvjeren da je čin kneza Volodymyra značajan ne samo za našu zemlju, nego i za cijeli svijet. Nakon krštenja Kyjiva, Kristova vjera počela se širiti na ostala istočnoslavenska plemena, na sjever i istok Kyjivske Rusji gdje su kroz nekoliko stoljeća nastale sadašnja Bjelorusija i Rusija. Taj proces nije bio lak i trajao je više desetljeća, ako ne i vjekova, ali je bio nezaustavljiv, kao što je nezaustavljiv trijumf Božje istine, pravde i ljubavi.

Na koncu, to je rezultiralo time što su se kršćanska religija i kršćanske duhovne vrijednosti, a zajedno s njima i europska civilizacija, proširile na ogroman teritorij od Karpata do Kamčatke. A bez toga, slika današnjeg svijeta bila bi posve drugačija.

Kao Kyjivljanin htio bih na kraju posebno reći i o Kyjivu. Budući da je to grad iz kojeg je kršćanstvo krenulo da osvoji beskrajne prostore i stotine milijuna duša, Kyjiv ima pravo smatrati se jednim od najznačajnijih duhovnih izvorišta naše vjere zajedno s Jeruzalemom, Rimom i Konstantinopolom. Sada je to velika suvremena metropola s više od tri milijuna stanovnika i s razvijenom industrijom. Ali aura stvorena prije 1025 godina velikim kršćanskim činom svetoga Volodymyra Krstitelja ne jenjava ni danas. Mnogi gosti Kyjiva priznaju da osjećaju u njemu neku posebnu atmosferu mira, blagodat i svetosti.

Oleksandr Levčenko,
veleposlanik Ukrajine u Republici Hrvatskoj

● Spomenik knezu Volodymyru u Kyjivu

Glazbom i pjesmom građani Slavonskog Broda zakoračili u Europsku uniju

P oput ostalih gradova diljem Republike Hrvatske, 30. lipnja 2013. godine i građani Slavonskog Broda proslavili su ulazak RH u Europsku uniju mnogim atraktivnim događanjima i koncertima na središnjem gradskom trgu. Dječje kazalište "Ivana Brlić-Mažuranić" mališanima je dočaralo "Zaćaranog violinistu", a plesom i glazbom zabavili su ih brodske plesne udruge: Studio za moderni i klasični ples "Brodski leptirići", Brodski plesni studio "Cascavela", Športski plesni klub "TOP DANCE" i Plesna skupina "Sinovi". Za to vrijeme, odrasli su mogli uživati na koncertu barokne glazbe "S HAENDELOM U EUROPU" u crkvi Presvetog Trojstva na kojemu su nastupali: Krešimir Špicer, tenor; Jože Haluza, prva violina; Ivan Martinec, druga violina; Milan Čunko, viola; Krešimir Lazar, violončelo i Mario Penzar, orgulje i čembalo.

Program se nastavio na Trgu Ivane Brlić-Mažuranić nastupima kulturno-umjetničkih društava grada Slavonskog Broda i okolice: Folklornog ansambla Broda, Druge mladosti, Veselih šokica, Eugena Kumičića, Podvinja, Vranovaca- Bukovlja, Kolonije, Zova Posavine, UKPD "Ukrajina" i Češke Besede

te koncertima Gradske limene glazbe "Željezničar", Brodske harmonikaškog orkestra "Bela pl. Panthy", Brodskog tamburaškog orkestra, Hrvatskog pjevačkog društva "Davor", Ženskog vokalnog ansambla "Ad astra" i Muškog vokalnog sastava "Veseli šokci".

KUD-ovi su imali prigodu predstaviti i svoje ostale aktivnosti, pa se i UKPD "Ukrajina" predstavila građanima ne

samo plesom i pjesmom, već i prekrasnim štandom na kojemu su vrijedne članice postavile malu izložbu slika, ukrajinskog veza, a bile su tu i pyrohy, kiflice i druge delicije.

Glavna atrakcija večeri bio je koncert Zbora banduristica i pjevačica Nacionalnog univerziteta "Ljvivska politehnika" iz Ljviva, koje su stigle u Brod kao gošće UKPD "Ukrajina". Prekrasne djevojke, prekrasne vezene nošnje, bandure, prekrasne pjesme i glazba pod vodstvom temperamentne dirigentice Hrystyne Romanivne Zalucke prikovali su Brođane uz glavnu tribinu. Dugački aplauzi i suze u očima mnogih gledatelja kada su zapjevale "Ne dirajte mi ravnice" na hrvatskome jeziku bile su nagrada ovim dragim gošćama iz Ukrajine.

Mnogi su se građani zadržali i poslije koncerta uz djevojke, prilazili im, pružali im ruke i zahvaljivali na predivnom koncertu i nesvakidašnjem doživljaju.

Drage gošće sudjelovale su i u "milenijskom kolu" otplesavši s građanima i ostalim sudionicima svečanog programa pravo, šokačko kolo, a nakon zajedničkog intoniranja himne Europske unije, podignuta je zastava EU uz prekrasan vatromet.

Nives Romanjek, prof.

UKPD "Andrij Pelih" - Šumeće na 12. Susretima povratničkih folklornih skupina RH

O pćina Okučani i KUD "Tkanica" Okučani organizirali su 24. kolovoza 2013. godine 12. Susrete povratničkih folklornih skupina Republike Hrvatske pod motom "Obnovimo baštinu Okučani 2013."

Susreti pokazuju upornost i stvaralačku snagu narodnog duha te potvrđuju značaj folklornog djelovanja u sredinama u kojima se obnavlja društveni i kulturni život. Susreti folk-

lornih skupina i kulturno-umjetničkih društava Republike Hrvatske i gostiju iz Bosne i Hercegovine, počeli su svečanim mimohodom ulicama Okučana a završili nastupom svih sudionika na ljetnoj pozornici. U okviru programa organizirana je revija narodnih nošnji.

Na ljetnoj pozornici nastupilo je 16 društava među njima i UKPD "Andrij Pelih" - Šumeće, čiji je nastup bio posebno zapažen. Društvo iz Šumeća

predstavilo se s najpoznatijim ukrajinskim plesom "Hopak". Članovi UKPD-a "Andrij Pelih" - Šumeće, Mislav Kava i Helena Gavrić sudjelovali su u reviji narodnih nošnji, na kojoj je po prvi put predstavljena ukrajinska nošnja.

Nakon svečanog programa uslijedila je večera i druženje svih sudionika uz nastup Tamburaškog sastava "Lađari" iz Davora.

Tomo Lučanović

Dani nacionalnih manjina Grada Zagreba

U središnjem gradskom parku Grada Zagreba, na Trgu Nikole Šubića Zrinskog – popularno nazvanom Zrinjevcu, 16. lipnja 2013. godine održana je manifestacija Dani nacionalnih manjina Grada Zagreba u organizaciji Koordinacije vijeća i predstavnika nacionalnih manjina Grada Zagreba, a pod pokroviteljstvom Grada Zagreba i zagrebačkog gradonačelnika gospodina Milana Bandića. Tom prilikom, zajedno s ostalim nacionalnim manjinama, brojnim Zagrepčanima, posjetiteljima i gostima, predstavila se i ukrajinska nacionalna manjina svojim stvaralaštvom, izdavaštvom, tradicijskim običajima, narodnim nošnjama i gastronomskim delicijama u organizaciji Ukrajinske zajednice Grada Zagreba, Ukrajinskog kulturno-prosvjetnog društva “Kobzar” – Zagreb i Predstavnička ukrajinske nacionalne manjine Grada Zagreba. Program je počeo u jutarnjim, a zbog iznimnog interesa i brojnosti posjetitelja završio u kasnim poslijepodnevnim satima.

U ime zagrebačkog gradonačelnika, okupljene je pozdravila gospođa Elizabeta Knorr, voditeljica Službe za promicanje ljudskih prava, ravnopravnosti spolova, odnosa s nacionalnim manjinama i vjerskim zajednicama i razvoj civilnog

društva. Istaknula je kako je Grad Zagreb koji je zajedno s Koordinacijom vijeća i predstavnika nacionalnih manjina Grada Zagreba organizirao događaj, “odavno prepoznao važnost nacionalnih manjina i zbog toga na sve moguće načine podupire očuvanje njihovog nacionalnog i kulturnog identiteta”.

Program se nastavio predstavljanjem narodnih nošnji nacionalnih manjina koji žive na području Zagreba i Republike Hrvatske. Ukrajinska nacionalna manjina predstavila je ukrajinsku svečanu nošnju iz središnje Ukrajine. Djevojke su bile obučene u nošnju koja se sastoji od podsuknje, nadsuknje, pregače, rukom izrađene ukrajinske vezene košulje (vyšyvanka), korzetke, vjenčića s trakama od kojih dvije predstavljaju ukrajinsku zastavu (plava i žuta) te crvenih čizama s petom. Mladići su predstavili nošnju koja se sastoji od vezene košulje ručno rađene, šalvara (šaravara), pojasa i crnih čizama; to je također nošnja koju su momci nosili u posebnim prigodama.

S kulturno-umjetničkim programom, prepoznatljivim i atraktivnim ukrajinskim plesom nastupilo je Ukrajinsko kulturno-prosvjetno društvo “Taras Ševčenko” iz Kaniže. Nastupilo je 24 plesača i plesačice koji su izveli dva plesa – ukrajinsku polku i Hopak, i njima

oduševili mnogobrojnu publiku koja ih je nagradila velikim aplauzom.

Ukrajinska nacionalna manjina jedina je zbog velikog broja eksponata i vrlo aktivnog djelovanja imala dva štanda koje su uredili članovi Ukrajinske zajednice Grada Zagreba i Predstavnik ukrajinske nacionalne manjine Grada Zagreba, predstavivši posjetiteljima bogatstvo ukrajinske kulture i ukrajinsku zajednicu u Zagrebu i Hrvatskoj. Na prvom štandu prisutnima je prikazano izdavaštvo i djelatnost Ukrajinaca i ukrajinskih udruga u Zagrebu i Hrvatskoj prezentiranjem glasila ukrajinske nacionalne manjine – Vjesnika ukrajinske zajednice u Hrvatskoj i brojnih knjižnih izdanja. Na drugom štandu gospođa Marusja Jurista, članica Ukrajinske zajednice Grada Zagreba prisutnima je dočarala iznimnu ljepotu ukrajinske tradicije s izloženim unikatnim zemljanim posuđem i predmetima iz ukrajinskih domova iz davnina, koji su pobudili veliki interes brojnih posjetitelja. Cjelokupan dojam prelijepo ukrajinske baštine upotpunjavali su ukrajinski ručno vezeni ručnici koji su svojom ljepotom, motivima, bojama i iznimnom preciznošću izrade izazvali brojne upite i divljenje posjetitelja. Gospođa Marusja Jurista priredila je i posebno iznenađenje prisutnima posluživši im “kutju” – ukrajinsko “sveto jelo” Svjatohto večira – Badnjaka, za koje su posjetitelji pokazali veliki interes i za koje je gospođa Marusja Jurista primila brojne pohvale. Gospođa Marusja Jurista je, kao i mnogo puta do sada, uložila izniman i ogroman trud u predstavljanju ukrajinske nacionalne manjine na ovoj velikoj i važnoj manifestaciji. Još jednom je pokazala svoju veliku ljubav prema Ukrajini i ovim putem joj zahvaljujemo na požrtvornosti i predanosti u vrlo uspješnom prezentiranju ukrajinske kulture, tradicije, baštine i običaja širokoj publici koja je s velikim zanimanjem i oduševljenjem popratila ovu manifestaciju.

Irena Nagy

© UKPD “Taras Ševčenko” - Kaniža u Zagrebu

Rad s ljubavlju

Članovi UKPD "Taras Ševčenko" iz Kaniže svojim nastupima oduševljavaju publiku i dobivaju pozive na kulturne događaje diljem Hrvatske

Ukrajinsko kulturno-prosvjetno društvo "Taras Ševčenko" iz Kaniže nakon mnogih uspješnih nastupa nastavlja raditi istim tempom, s istom ljubavlju prema kulturi i tradiciji svojih predaka. Probe se nastavljaju dva puta tjedno istim žarom kao i do sada.

Početkom ljeta UKPD "Taras Ševčenko" je pozvano na sedam nastupa, ali zbog racionalnog korištenja sredstava koja se, raspoređena po akontacijama, dobivaju od Savjeta za nacionalne manjine RH, rukovodstvo Društva je moralo nažalost otkazati zanimljive pozive i odlučiti se samo za nastupe u bližjoj okolici i u organizaciji udruga s kojima se već dugu niz godina aktivno surađuje.

S velikim zadovoljstvom članovi Društva iz Kaniže prezentirali su svoj rad u Hruševcu Kupljenskom, gdje već niz godina na poziv njihovog predsjednika i načelnika dolaze na njihovu lijepo organiziranu smotru. Sudjelovali su na XVI. Susretima puhačkih orkestara i KUD-ova – Hruševac 2013., 25. svibnja 2013. godine. Na manifestaciji je nastupilo 11 društava iz cijele Hrvatske, te po jedno društvo iz Slovenije i Makedonije, koji su se predstavili s prekrasnim programima i pokazali bogatstvo svoje kulture. Ukrajinsko kulturno-prosvjetno društvo

"Taras Ševčenko" iz Kaniže također je na odgovarajućoj razini prezentiralo bogatu kulturnu baštinu lijepe Ukrajine. Starija plesna skupina toliko je oduševila publiku da je aplauz bio ogroman. Voditelj programa bio je ugodno iznenađen pa je ponovno pozvao plesачe na pozornicu i još jednom ih predstavio. Moralo se objasniti odakle toliko žar za plesanje. Nakon vrlo uspješnog nastupa, Kanižani su dobili poziv na manifestacije od tri društva koja su tamo bila prisutna.

Slijedili su daljnji nastupi:

- 1. i 2. lipnja članovi UKPD "Taras Ševčenko" iz Kaniže sudjelovali su na "Brodskom kolu" u Slavonskom Brodu. Svoje vještine u izvođenju ukrajinskog plesa prikazali su članovi mlađe i starije plesne skupine. Velike pohvale dobili su plesачi od strane gledatelja manifestacije "Brodsko kolo", a uspješan nastup bio je prikazan na SBTV-u u emisiji "Brodski dnevnik".

- 5. svibnja članovi mlađe i starije plesne skupine nastupili su u Osijeku, na književnoj večeri posvećenoj velikoj ukrajinskoj spisateljici Lesji Ukrajinki. Osim plesa, djeca su pripremila poeziju Tarasa Ševčenka i Lesje Ukrajinke, te dječje ukrajinske pjesme.

- 9. lipnja 2013. Kanižani su sudjelovali na "Petrovačkom zvonu" u Petrovcima, gdje su također pokazali rezultate svog napornog rada.

- 16. lipnja 2013. u Zagrebu, na Susretima nacionalnih manjina Grada Zagreba članovi ukrajinskog društva iz Kaniže oduševili su publiku, iako njima ovo nije prvo sudjelovanje na toj manifestaciji.

- 6. srpnja 2013., na manifestaciji "Šlingani dani" Jalžabeta, starija plesna skupina podiže gledatelje na noge jer tamo još nisu imali prigodu vidjeti ukrajinske plesove.

- 24. kolovoza 2013. članovi Društva nastupili su na XIV. Bartolovskim susretima u Hrastovici kod Petrinje, jer je njihov nastup u Hruševcu Kupljenskom vidio predsjednik KUD-a "Hrastovička gora" i oduševio se, poglavito jer je ukrajinsko društvo tom prigodom predstavljalo članica UKPD "Taras Ševčenko" na izboru najljepše nošnje.

- 31. kolovoza 2013. članovi ukrajinskog društva iz Kaniže završavaju ljetnu sezonu odlaskom na nastup u Slavonski Brod, na poziv Posavskih bisera na njihovu V. Smotru folkloru koja se održava u brodskoj Tvrđavi, gdje su dobivene sve pohvale.

Za sljedeće razdoblje planirano je više nastupa, ali sve ovisi o mogućnostima i koliko će biti sredstava. Tako je Društvo pozvano u Bjelovar, na Manifestaciju nacionalnih manjina RH, 30. studenog 2013., gdje bi trebali predstavljati ukrajinsku nacionalnu manjinu.

Članovi Predsjedništva te članovi Društva nadaju se da će uspjeti rasporediti nedostatna sredstva i da ne će posustati, nego će se potruditi i predstaviti se u onolikom svjetlu koliko oni zaista svijetle.

Mirjana Has

UKPD "Ukrajina" ugostila Zbor banduristica i pjevačica "Zaspiv" Nacionalnog univerziteta "Ljvivska politehnika"

U subotnje jutro, 29. lipnja 2013. godine stigle su Brođanima gošće iz daleke Ukrajine. Studentice Nacionalnog univerziteta "Ljvivska politehnika" iz Ljviva uspješno nastupaju sa svojim zborom "Zaspiv" diljem Ukrajine, te su za nagradu dobile ljetovanje u Hrvatskoj.

Kako bi im pružili mali predah na dugačkom putovanju, članovi UKPD

"Ukrajina" iz Slavenskog Broda počastili su ih dvodnevnom boravkom u svom gradu. Bila je to upravo i zgodna prigoda da djevojački zbor pokaže svoje glazbeno i pjevačko umijeće i na središnjem gradskom Trgu Ivane Brlić-Mažuranić prigodom proslave ulaska Hrvatske u Europu.

Članovi UKPD "Ukrajina" svake godine organiziraju sportsko-rekreativno

druženje na poznatom izletištu "Migalovci". U čast gošća iz Ukrajine, pripremljen je i izvrstan čobanac uz roštilj. Gošće su dočekali i pozdravili g. Vlado Karešin, predsjednik UKPD "Ukrajina" i g. Nikola Zastrižni, predsjednik Ukrajinske zajednice RH. Mladi su se brzo upoznali sa svojim gošćama, pa su uz smijeh i šale zajedno organizirali različite igre na travnjaku, a stariji članovi su zaplesali.

U večernjim satima djevojkama je organizirana zabava zatvorenog tipa u diskoklubu "Bastion", a vlasnik kluba ih je počastio malim prigodnim poklončićima.

U nedjelju, 30. lipnja gošće su nakon ručka i odmora imale organiziran razgled grada, a potom su održale koncert za građane Slavenskog Broda.

Nakon himne EU, podizanja zastave i prekrasnog vatrometa, upriličen je srdačan oproštaj s dragim gošćama koje su nastavile svoje putovanje u Stari Grad na otoku Hvaru.

Nives Romanjek, prof.

Članovi KPDU "Karpati" sudjelovali u programu manifestacije "Červona kalyna" u Devetini

© Zbor KPD Ukrajinaca "Karpati" - Lipovljani

Već trinaestu godinu Kulturno-prosvjetno udruženje Ukrajinaca "Taras Ševčenko" iz Banja Luke organizira smotru ukrajinskog kulturno-umjetničkog stvaralaštva pod nazivom "Červona kalyna". Manifestacija je održana 30. lipnja 2013. godine.

Mjesto održavanja ove manifestacije je malo, gotovo napušteno mjesto Devetina, koje je svoje ime dobilo po devet kamenova koji se nalaze na prijevoju ovoga brežuljka ispred ukrajinske grkokatoličke crkve "Uspenija presvete Bogorodice". Nekada, u vrijeme doseljavanja Ukrajinaca na ove prostore prije

120 godina bio je ovo jedan od važnijih središta doseljavanja. Međutim, sada je Devetina gotovo napušteno mjesto s pretežitom starijim stanovnicima.

No, za vrijeme održavanja smotre "Červona kalyna", ovo mjesto oživi jer ga posjeti stotine ljudi, uglavnom Ukrajinaca, koji na bilo koji način imaju veze s Devetinom i njenom prošlošću.

Program manifestacije je počeo služenjem svete mise u ukrajinskoj grkokatoličkoj crkvi "Uspenija presvete Bogorodice", a potom ispred crkve, na improviziranoj pozornici uslijedio je glavni dio programa – smotra ukrajinskog kulturno-umjetničkog stvaralaštva.

Ove godine nastupali su: KPSU "Taras Ševčenko" iz Banja Luke, kao domaćin, KPT "Taras Ševčenko" iz Prnjavora, UT "Kozak" iz Prijedora (Trnopolje), KPSU "Červona kalyna" iz Lišnje te UT "Ivan Franko" iz Horvaćana. Kao gost na ovoj smotri nastupio je i srpski KUD "Slavko Mandić" iz Laktaša, dok su gosti iz inozemstva bili UKC "Kobzar" iz Novog Sada, UKPD "Ivan Franko" iz Vukovara i KPD Ukrajinaca "Karpats" iz Lipovljana. Pjevačka skupina KPDU "Karpats" otpjevala je tri ukrajinske pjesme.

Ivan Semenjuk

UKPD "Ukrajina" iz Slavenskog Broda bilježi brojne nastupe u lipnju, srpnju i kolovozu 2013. godine

● Zbor UKPD "Ukrajina" - Slavonski Brod

● Plesna skupina UKPD "Ukrajina" - Slavonski Brod

Pod budnim okom voditelja folklorne sekcije i koreografa g. Ivica Kševija, kao i vrsnim menadžerom i predsjednikom g. Vladom Karešinom, UKPD "Ukrajina" nastavlja nizati brojne nastupe gotovo cijelo ljetno.

Dana 16. lipnja 2013. pod pokroviteljstvom Grada Pleternice i u organizaciji pleterničkog KUD-a "Orljava", održana je 31. Smotra folklora i narodnih običaja "Lidas 2013." na kojoj su pored 18 KUD-ova iz Hrvatske, BiH i Poljske, sudjelovali i članovi folklornog ansambla UKPD "Ukrajina". Predvođeni povorkom kićenih konjskih zaprega, folklorne skupine u defileu su prošle gradskim ulicama, a u samom središtu Pleternice, pred mnogobrojnom publikom izveli su kraći plesni nastup. U večernjem programu koji je održan na pozornici Stadiona malih sportova, folkloraši Društva su izveli, uz veliko bodrenje publike "Hopak" i "Vezilje".

Na manifestaciji "Divan je kićeni Srijem" održanoj 23. lipnja 2013. u Nijemcima, mješoviti pjevački zbor otpjevao je dvije ukrajinske pjesme pod vodstvom dirigentice gđe. Sanje Stičinski, a

folklorni ansambl je besprijekorno otplesao "Hopak" i "Vezilje".

U okviru obilježavanja Dana općine Darda i u organizaciji SKD "Prosvjeta", u Dardi je 23. lipnja 2013. održana kulturna manifestacija "Međunarodna smotra folklora 2013." koja je na SRC-u "Đola" okupila više od 250 učesnika. Na 7. Smotri folklora nacionalnih manjina, učesće je uzelo devet kulturno-umjetničkih društava, i to: SKUD "Franjo Strpač" Markovac Našički, AKUD "Mladost" iz Temišvara u Rumunjskoj, KUD "Joakim Hardi" Petrovci, Udruženje mladih za njegovanje običaja Mađara "Novi Bezdán", MKD "Braća Miladinovci" Osijek, KUD "Čardaš" Suza, UKPD "Ukrajina" Slavonski Brod te domaćini SKUD "Branko Radičević" i RKUD "Darda". Smotra folklora započela je svečanom povorkom svih učesnika u narodnim nošnjama i zajedničkim fotografiranjem. Pred mnogobrojnom publikom folkloraši UKPD "Ukrajina" su izveli "Hopak" i "Vezilje".

Već 30. lipnja 2013. folklorni ansambl i likovna sekcija Društva sudjelovali su na središnjem gradskom trgu u Sla-

vonskom Brodu na svečanosti povodom prijema Republike Hrvatske u Europsku Uniju.

Prvi nastup u EU – folklornog ansambla, orkestra i mješovitog pjevačkog zbora UKPD "Ukrajina" održan je 7. srpnja 2013. na 47. Đakovačkim vezovima. U svečanom mimohodu prošli su članovi UKPD "Ukrajina", zajedno sa 4500 folkloraša, s preko 50 okićenih svatovskih zaprega, te više od 90 jahača ulicama Đakova. Na nekoliko mjesta su, uz bodrenje ozarenih lica publike, s poletom otplesali plesove iz svoje koreografije. Na pozornici u Strossmyerovom parku izveli su skladno, ponosno i veselo "Ukrajinski svatovac". Na Vezovima, uz domaće skupine, sudjelovali su i gosti iz Njemačke, Srbije, BiH, Mađarske, Australije i Novog Zelanda.

Uz izuzetnu čast i zadovoljstvo, folklorni ansambl UKPD "Ukrajina" odigrao je "Hopak" na "Lipovljanskim susretima", tradicionalnoj manifestaciji nacionalnih manjina u Lipovljanima, koju je 24. kolovoza 2013. otvorio predsjednik RH Ivo Josipović.

Jasna Bek

Dijaspورا dijaspori

U Šumeću održan koncert ukrajinskog Ansambla narodnog plesa "Čeremoš" iz Poljske

Ukrajinsko kulturno-prosvjetno društvo "Andrij Pelih" - Šumeće ugostilo je 27. kolovoza 2013. godine ukrajinski Ansambl narodnog plesa "Čeremoš" /polj. "Czeremosz", ukr. "Черемос" / iz mjesta Węgorzewo u Poljskoj. Goste je dočekaio predsjednik UKPD-a "Andrij Pelih" - Šumeće g. Darko Karamazan s članovima svoga Društva te ih smjestio domaćinima na spavanje u Zbjeugu u Šumeću.

Dva ukrajinska društva, dvije dijaspore, osim kulturnog programa, organizirali su i sportske aktivnosti - utakmicu nogometa i odbojke na seoskom

igralištu u Šumeću.

Šumećani su svoje goste povelili u kratku šetnju i razgledanje sela. A navečer istoga dana gosti i domaćini organizirali su nezaboravan koncert mještanima Šumeća.

Među mnogobrojnom publikom, osim mješтана Šumeća, bili su mnogi pripadnici ukrajinske nacionalne manjine iz okolnih mjesta te simpatizeri ukrajinske kulture.

Članovi ukrajinskog Ansambla "Čeremoš" iz Poljske predstavili su se s prekrasnim koreografijama, a to su:

"Węgorzewskie zabawki", "Kolomyjka", "Warwarka", "Metelycja", "Polka Prytupanka", "Kozáčok" i "Hopak".

Svoje koreografije izveli su pod budnim okom predsjednika i koreografa društva, a ujedno i ravnatelja Međunarodnog festivala u Poljskoj g. Volodymyra Deneke.

Članovi Ukrajinskog kulturno-prosvjetnog društva "Andrij Pelih" iz Šumeća predstavili su gostima i publici "Pozdravni ples" i "Hopak".

Nakon zajedničkog koncerta uslijedilo je lijepo druženje uz glazbu.

Tomo Lučanović

Українці з Вуковара виступили на фестивалі “Червона калина” в Дев’ятині

Уже тринадцять років підряд Культурно-просвітне товариство українців “Тарас Шевченко” з Бая Луки (БіГ) організовує фестиваль української творчості під назвою “Червона калина”. Цього року фестиваль був проведений 30 червня.

На це свято збираються сотні людей, а відбувається воно в невеличкому містечку Дев’ятина, де колись проживала чимала кількість українців. Містечко здобуло назву Дев’ятина через те, що на перевалі узгір’я перед Греко-католицькою церквою “Успіння пресвятої Богородиці” лежать дев’ять

великих камнів.

Чому ж це маленьке містечко так вабить українців і чому вони з такою радістю линути туди? Чому це нині занедбане місце перетворюється на центр зустрічі українців, яких доля розкидала по всьому світу? А тому, що 120 років тому саме Дев’ятина була центральним місцем переселення українців на ці простори з України. Багато українців народилися в Дев’ятині, багато з них провели там своє дитинство та найкращі роки життя. Тому лине в Дев’ятину і душа, і серце, де все нагадує про минуле.

За традицією, програма маніфестації розпочалася Службою Божою в українській Греко-католицькій церкві “Успіння пресвятої Богородиці”.

Перед церквою була поставлена імпровізована сцена, на якій і проходила святкова програма. На фестивалі свої творчі досягнення представили КПТУ “Тарас Шевченко” з Бая Луки, КПТ “Тарас Шевченко” із Пнявора, УТ “Козак” із Пriedора, КПГУ “Червона Калина” із Лішне, СКПТ “Славко Мандіч” із Лакташа.

Українську громаду Республіки Хорватія на святі представили два товариства - Культурно-просвітне товариство українців “Карпати” з Липовлян та Українське культурно-просвітне товариство ім. Івана Франка із Вуковара.

Хоровий колектив УКПТ ім. Івана Франка з Вуковара виконав віночок українських пісень під супровід молодіжного ансамблю “Галичина”.

По закінченні урочистої програми свято продовжилося дружнім спілкуванням.

Тетяна Рамач

День національних меншин у Пняворі

У Пняворі (БіГ) під патронатом Ради з питань національних меншин 3 серпня 2013 року відбувся ІV фестиваль національних меншин під назвою “Мала Європа”. Організатори та учасники свята продемонстрували багату культурну та гастрономську спадщину національних меншин, які мешкають на цій території.

У спортивному рекреативному центрі “Борік” свою національну культуру представили десять культурно-просвітних товариств, представники шести національних меншин. Італійці, словаки, роми,

македонці, чехи та українці мали можливість показати багатство та різноманітність своєї національної культури. У рамках фестивалю була організована дегустація національної кухні та виставка рукоділля. Разом із господарями свято прикрасили виступи гостей із Македонії та Хорватії.

Українців Хорватії на святі представили члени Українського культурно-просвітнього товариства ім. Івана Франка з Вуковара. Український народний хор у супроводі вокально-інструментального ансамблю

“Галичина” виконав віночок українських пісень.

Родзинкою святкового концерту був виступ баяністів основної школи “Алекса Шантіч” із Ердевіка, які перемогли в шоу-програмі “Я маю талант”.

Фестиваль був успішно організований та широко висвітлений засобами масової інформації. Свято згуртувало людей різних національностей, які зберігають і розвивають звичаї та традиції свого народу, а також цінують свою культурну спадщину.

Тетяна Рамач

Kulturno-prosvjetno društvo Ukrajinaca "Karpati" iz Lipovljana u Poljskoj

XVI. Međunarodni festival folklor "Svijet ispod Kyczera"

U organizaciji Lemkivskog ansambla pjesme i plesa "Kyczera" iz Legnice i suorganizatora legnickog Centra kulture, pod pokroviteljstvom više ministarstava i organizacija Donje Šleske i Malopoljske, od 3. do 8. srpnja 2013. godine organiziran je XVI. Međunarodni festival kulture pod nazivom "Svijet ispod Kyczera" / "Świat pod Kyczera".

Svrha održavanja Festivala je okupiti umjetnike iz cijeloga svijeta, čak i iz najudaljenijih mjesta i egzotičnih krajeva u cilju organiziranja uzvratnih nastupa te širenja lemkijske kulture, tradicije i običaja u tim zemljama.

Ansambl "Kyczera" širi lemkijsku kulturu pjesmom i plesom već 20 godina. Između ostalih mjesta, gostovali su i u Lipovljanima te u Trnopolju (BiH), pa su stoga ova društva i pozvali na svoj Festival.

Program boravka i nastupa na ovom Festivalu bio je poprilično obiman i naporan. Na ovogodišnjem Festivalu sudjelovale su kulturne udruge iz Kostarike, Kine, Turske, Mađarske, Čilea, Slovačke, Hrvatske, BiH i Poljske.

Festival folklor počevo je 3. srpnja prijemom predstavnika gostujućih kulturnih udruga kod gradonačelnika Legnice, a nakon ručka bio je mimo-

hod svih sudionika ulicama Legnice te odmah zatim održan je i prvi koncert na gradskom trgu, na kojem su nastupili i članovi KPD Ukrajinaca "Karpati" iz Lipovljana.

U prijedopodnevni satima, 4. srpnja, organizirana je radionica plesa, a radionicu su vodili članovi jednog društva domaćina koji su članovima Društva "Karpati" pokazali korake i figure ukrajinskih plesova.

U Legnici je bio organiziran koncertni nastup "Karpata" i "Kozaka" u trajanju od 45 minuta.

Dana 5. srpnja organizirana je radionica pjesme, na kojoj je prikazana usporedba pjevanja crkvenih pjesama i obreda lipovljanskih Ukrajinaca i poljskih Lemka.

Tada je dogovoreno pjevanje dijela svete liturgije za 7. srpnja u crkvi sv. Ivana Krstitelja u mjestu Zamienice.

Nakon ručka koji je poslužen u mjestu Chocianowie, u gradu Rudno organiziran je prijem kod gradonačelnika za delegate kulturnih udruga.

Gradonačelnik je gostima poželio dobrodošlicu i ukratko predstavio svoj grad i veliki rudnik srebra i mjedi.

Nakon prijema, članovi KPDU "Karpati" zajedno s pripadnicima "Kyczere" otputovali su u mjesto Wysokie

gdje je održan još jedan od planiranih koncerata.

Organizacija ovoga Festivala je zamišljena tako da se u što više mjesta naseljenih Lemkima održi po jedan koncert. Nakon koncerta članovi KPDU "Karpati" vratili su se u Rudno gdje su sudjelovali u još jednom mimohodu te nastupu na središnjem trgu.

U mjestu Radwanice upriličen je mimohod ulicama grada i koncert na improviziranoj pozornici u središnjem parku. Uslijedio je nastup u mjestu Gorzyca zajedno s "Kyczerom", te još jedan u večernjim satima u mjestu Lisiec.

U mjestu Zamienice u crkvi sv. Ivana Krstitelja na misi je pjevala pjevačka skupina KPD Ukrajinaca "Karpati" – Lipovljani, djelomično izvodeći i neke dionice svete mise.

Nakon ručka, u ovom lijepom mjestu organiziran je još jedan folklorni program na kojem su sudjelovali članovi KPD Ukrajinaca "Karpati" – Lipovljani, "Kozak" – Trnopolje te gosti iz Čilea.

Po završetku programa i večere, uslijedio je povratak na spavanje, doručak i povratak svojim domovima s puno lijepih dojmova.

Ivan Semenjuk

Glazbenici bez granica: Ukrajinski profesorski tercet u delničkoj školi

● Od deset profesora delničke glazbene škole, čak troje Ukrajinaca – Lesja Vuković i Jaroslav Sadovj s Jelenom Tihomirović

Prva se u delničkoj školi “udomačila” profesorica klavira Lesja Vuković, koja ovamo putuje iz Kastva, a pridružili su joj se prof. klarineta i saksofona Jaroslav Sadovj iz Ljviva, splitski zet iz Zagreba te prof. trube Valentyn Skljarenko koji još od 1998. živi u Rijeci

Posljednjih nekoliko godina delnička Glazbena škola Ive Tijardovića pažnju privlači ne samo dobrim rezultatima rada i nastupima svojih učenika već i neobičnim sastavom profesorskog kadra.

Tako smo pred nepune tri godine pisali o školi u kojoj većinu profesora čine mladi dalmatinski profesori glazbe, a ove godine nova zanimljivost je u tome da su od desetero profesora čak tri – Ukrajinci!

Profesorica klavira Lesja Vuković već nam je poznata. Ona je dio ovog kolektiva već pet godina i u reportaži radenoj prije tri godine bila je neobičan dodatak mladoj, mahom dalmatinskoj ekipi kojoj se pridružila kao mlada hrvatska nevjesta.

Ni slutila nije, priznaje, da će koju godinicu kasnije imati društvo dvoje zemljaka: “Ma, ovo je super. Ukrajinci se šire Delnicama! Naravno, jako mi je drago da su došli i na početku sam im pomogla koliko god je trebalo, ali su se i sami brzo snašli jer znaju svoj posao. Meni osobno više ništa nije teško i u potpunosti sam se privikla na rad u Hrvatskoj i Gorskom kotaru. Dva puta tjedno iz Kastva gdje živim putujem u

Fužine, a ostale dane prema Delnicama. Lakše mi je putovati u Delnice jer su veze bolje, ali su Fužine puno ljepše. Da sam slikar, tamo bih živjela i stalno slikala”, govori Lesja, dok njen kolega Jaroslav Sadovj, profesor klarineta i saksofona, također nije imao nikakvih poteškoća s prilagodbom, djelomično i stoga što već pune četiri godine živi u Hrvatskoj.

Slični mentaliteti

“Ja sam iz Ljviva, grada od milijun stanovnika, 75 km udaljenog od poljske granice. U tom je gradu na glazbenoj akademiji čelo studirala moja današnja supruga, inače Splićanka. Tamo smo se upoznali, zaljubili i stupili u brak te prije četiri godine preselili u Split gdje sam radio najrazličitije poslove – u struci sam predavao u glazbenoj školi u Makarskoj, ljeti prilično puno svirao te radio i kao vodič u turizmu. No, nedavno je supruga dobila posao u Zagrebu pa smo se tamo preselili, a ja sam pratio natječaje za glazbene škole, prijavio se na ovaj iz Delnica i eto me tu! Naravno, ni slutio nisam da će čak 30 posto profesora biti Ukrajinci!

Četiri puta tjedno putujem autobusom iz Zagreba prema Delnicama. Nije tako strašno, tim više što mi je ovdje lijepo, pogotovo jer me ovaj kraj podsjeća na zapadni dio Ukrajine, na Karpate. Puno je šume i to mi se jako sviđa, a i po mentalitetu su ljudi slični Ukrajincima. Meni je Gorski kotar bliži od Dalmacije. Ma, lijepo je meni bilo u Splitu (imam već i splitski naglasak), ali je ljeti za nas kontinentalce jako, jako vruće.

Znam i to da ovdje zimi zna biti jako puno snijega, ali se nimalo toga ne bojim jer znam što je snijeg. Ustvari, ovdje u Delnicama i Gorskom kotaru mi se jako sviđa pa se možda ovamo i preselimo kad budemo stariji. Sad još ne, jer nam Zagreb ipak pruža puno više, pogotovo kad je riječ o struci”, rekao nam je Jaroslav Sadovj.

Prva truba Rijeke

A treći dio ovog ukrajinskog terceta je profesor trube Valentyn Skljarenko koji, u stvari, od svih njih ima najviše godina boravka u Hrvatskoj. Njegova veza s Hrvatskom počinje 1998. godine kada je u Kyjivu gostovao orkestar HNK Ivana pl. Zajca iz Rijeke: “Kao pomoć u nastupu trebala su im tri hornista. Ja sam uskočio, dopalo mi se i već te 1998. godine smo supruga i ja preselili u Rijeku i eto još sam uvijek tu i sviram u riječkom orkestru, i to prvu trubu. Sad smo već Riječani punih 15 godina. Mlađa kći u Rijeci nam je išla u vrtić, pa u osnovnu i sada ide u srednju školu. Supruga također radi u orkestru, svira čelo. Jedino nam je starija kći u Kyjivu gdje radi kao liječnica, ali svake godine dolazi u Rijeku na ljetovanje”, govori nam Valentyn, koji u delničkoj glazbenoj školi radi kao vanjski suradnik, podučava trubu i trenutačno ima pet učenika s kojima je zadovoljan, iako smatra da bi se djeca trebala više fokusirati samo na jednu aktivnost, a ne miješati nogomet, odbojku, klarnet, trubu... “Ja sam zadovoljan i poslom u Rijeci i suradnjom s delničkom glazbenom školom. Ma nisam ni u snu očekivao da ću u Delnicama među kolegama naći – dvoje Ukrajinaca! Sretan sam zbog toga! Gorski kotar mi je jako poznat i ljeti smo često kao obitelji tu, pogotovo volimo Mrzlu Vodicu i Fužine, šetnje šumom i uz jezero, a već nekoliko godina planiramo zimski dolazak u Delnice i posjet klizalištu, ali nikako da nađemo vremena. Možda ove zime!”, najavio je Valentyn.

Marinko Krmpotić
Novi list

Ekipa za koncert

Zadovoljna radom ukrajinskih glazbenih stručnjaka je i ravnateljica delničke OGS Ive Tijardovića, fetiva Splićanka Jelen Tihomirović koja dodaje kako joj ne preostaje ništa nego ih nagovoriti da, budući da svi sviraju različite instrumente, organiziraju jedan lijepi koncert ukrajinske narodne glazbe u Delnicama.

У Відні відкрили пам'ятник українським козакам

У столиці Австрії відкрили пам'ятник українським козакам. Вони 1683 року звільняли Відень від військ Османської імперії.

У рамках Днів Києва у Відні у парку поряд української католицької церкви у 19-му районі австрійської столиці відкрили пам'ятник українським козакам, які визволяли Відень від турецької облоги у 1683 році.

330 років тому в околицях Відня відбулася вирішальна

● Пам'ятник українським козакам у Відні

битва, яка зупинила експансію турецьких військ углиб Європи. І вирішальну роль у ній зіграли полки українських козаків, яких покликали австрійці на допомогу. Нещодавно місцева українська діаспора вирішила увічнити їхню пам'ять.

Як стало відомо, авторами пам'ятника є голова спілки художників України, лауреат Шевченківської премії Володимир Чепелик у співпраці зі своїм сином Олексієм.

На відкритті і посвяті пам'ятника українським козакам у Відні були присутні мер Відня Міхаель Хойпль, голова КМДА Олександр Попов, голова Асоціації міст України, міський голова Кривого Рогу Юрій Вілкул, міські голови та члени офіційної делегації від України, посол України в Австрії Андрій Березний, секретар Австрійсько-української спілки Тетяна Даник та австрійська громадськість, а також українці, які живуть у Відні.

“Ми пишаємося нашою спільною історією і бережемо традиції дружби, що склалася між нашими народами. Мені особливо приємно бути тут сьогодні разом із бургомістром Відня, за особистого сприяння якого вдалося встановити цей чудовий монумент”, – сказав Попов.

У свою чергу Міхаель Хойпль наголосив: “Це місце стало наріжним каменем нашого спільного минулого. Ми пам'ятаємо і шануємо його, але водночас орієнтуємося на майбутнє. Переконалися, у Києва та Відня є чудові перспективи спільного розвитку та взаємовигідної співпраці”.

tyzhden.ua/, vidia.org/, zik.ua/, wieninternational.at/
3 австрійський і українських ЗМІ підготував Віктор Филіма

У Латвії відкрили виставку про Голодомор в Україні

У Ризі у вересні 2013 року в Музеї окупації Латвії відкрилася виставка Національного музею “Меморіал пам'яті жертв голодоморів в Україні” “Голодомор 1932–1933 років в Україні – геноцид проти українського народу”. Виставка, організована Конгресом українців Латвії, розпочинає проведення у цій балтійській країні низки заходів, присвячених 80-м роковинам Голодомору в Україні.

Головний акцент – на п'ять ознак голодомору, визначених ООН

Учений секретар Національного музею “Меморіал пам'яті жертв голодоморів в Україні” Лариса Артеменко зазначила Радіо Свобода, що це перша виставка музею за кордоном. Вона має важливе значення для визнання Голодомору геноцидом проти українського народу на міжнародному рівні.

“У матеріалах виставки ми підійшли до визнання поняття геноциду відповідно до Конвенції ООН про геноцид. Ми розкрили усі п'ять ознак геноциду і розібрали їх відповідно до тих моментів, які відбувалися на території України. І оскільки лише тринадцять країн визнали дійсно геноцидний характер Голодомору, наше покликання у тому, щоб якнайбільше країн визнали цей факт”, – зазначила Лариса Артеменко.

Присутнім на виставці був зачитаний лист від депутата Європейського парламенту Інесе Вайдере, яка наголосила, що широкий доступ

громадськості до інформації, яка базується на правдивих історичних фактах про злочини, скоєні в історії Європи проти людяності, допоможе запобігти подібному в майбутньому.

Виставка сприятиме поширенню інформації про Голодомор

Директор Музею окупації Латвії Гундега Міцхелс зазначила Радіо Свобода, що у музеї проводять уроки історичної пам'яті, і ця виставка сприятиме поширенню інформації серед латвійської молоді про Голодомор як геноцид проти українського народу.

Наразі керівник Конгресу українців Латвії Микола Павлюк повідомив, що виставка експонуватиметься і в інших регіонах Латвії. За його словами, українці Латвії планують у День пам'яті жертв Голодомору біля пам'ятника Свободи у Ризі запалити 80 свічок, відслужити молебень. Також вийде друком переклад на латиську мову книги “Голодомор в Україні 1932–1933 роки”.

“Голод – це страшно”

Ознайомитися з експозицією виставки прийшли учні Ризької української школи. Директор школи Лідія Кравченко доповнила ознайомлення з експонатами виставки розповіддю про епізоди життя своєї родини, яка пережила Голодомор.

“Це був Кривий Ріг Дніпропетровської області і голод там був страшний. Мама розповідала, що ламали хати шпичаками, щоб подивитися, чи не

приховали там люди зерно. І вони вижили лише тому, що мешкали коло церкви. Віруючі люди, як їм не було важко, щось давали їсти дітям. Моєї мами Варвари вже немає, але вона дуже часто розказувала нашій родині, а тепер я розказую у школі про Голодомор. Голод – це дуже страшно, тому що він нівечить сім'ї, свідомість, пам'ять. Через те сьогодні на цій виставці присутні і учні Ризької української школи”, – розповіла Лідія Кравченко

Нагадаємо, що 13 березня 2008 року парламент Латвійської Республіки ухвалив Декларацію, в якій Голодомор визнано свідомим геноцидом сталінського режиму проти українського народу.

Музей окупації Латвії (латис. Latvijas Okupācijas muzejs) – музей в Ризі, експозиція якого висвітлює період історії Латвії з 1940 до 1991 року.

Цей період підрозділяється творцями експозиції на три етапи, які мають такі назви: “перший рік радянської окупації (1940-1941)”, “окупація нацистською Німеччиною (1941-1944)” і “повоєнна радянська окупація (1944-1991)”.

Заснований в 1993 році. Фонди Музею складають близько 30 тисяч документів, фотографій, письмових, усних та матеріальних свідчень, що відображають історію Латвії з 1940 по 1991 рік, а також пам'ятні речі з місць ув'язнення і спецпоселення.

radiosvoboda.org/, istpravda.com.ua/

3 українських ЗМІ підготував Віктор Филіма

Vihor zaporiške stepe

● Ravničarsko brežuljkasti prostor stepske Ukrajine

Brojna junačka djela u ukrajinskoj povijesti dogodila su se u jugoistočnim krajevima Ukrajine, odnosno, na čarobnom ravničarsko-brežuljkastom prostoru poznatijem kao stepa. Još u ranom razdoblju stvaranja srednjovjekovne ukrajinske državnosti, stepom su bojevali slavni ukrajinski kneževi i kraljevi nastojeći taj prostor osigurati i približiti pitomijem kraju sjeverozapadne Ukrajine. No danas je sasvim jasno da je obostrani utjecaj promijenio bit Ukrajine. Tisućljetni utjecaj južne ukrajinske stepe, davno poznate kao "Trasa Sunca", Ukrajinca je učinio bogatima duhom. Na toj stepi ukrajinski predci susreću se s bogatom kulturom antičkih Skita; ondje su stvorili žitnicu Stare Grčke; učili se ratovanju pod okriljem moćne vojske vještih Sarmata; otvorili se suradnji s Gotima koji su pohrlili na Crno more; vodili brojne bitke protiv nomadskih osvajača i još mnogo toga. Ukrajinci su upravo na stepi kalili svoj duhovno-ratnički karakter zbog kojega su i nakon tisuću godina opstali na tom dinamičnom prostoru istočne Europe.

Ukrajinska stepa za Ukrajinca je posebnu važnost stekla u oslobodilačkim ratovima Zaporizaca koji su kao seljaci, lovci i vojnici iz sjevernijih krajeva pod poljskom okupacijom, naselili taj nesiguran nomad-

ski prostor tada imenovan "Divlja polja". Zaporišci, koji su kasnije u međunarodnim dokumentima postali poznatiji kao "Zaporiški kozaci", vješto su odolijevali novim nasrtajima tatarsko-turske vojske, nakon čega je ukrajinska stepa snažno ušla u krug nacionalnih simbola Ukrajine. Od tada se o stepi pišu mnoge narodne pjesme, a o njoj je pisao i veliki ukrajinski pjesnik Taras Ševčenko. "Kad umrem, sahranite me na brežuljku, usred široke stepe, u mojoj ljubljenoj Ukrajini" – zapisao je Ševčenko u svome pjesničkom zavjetu – "Oporuci". Poseban je to osjećaj biti usred ukrajinske stepe, gdje ti svugdje uokolo pogled seže u beskraj, gdje se visoka gusta trava povija pred vjetrom, a sunce obasjava posebnom puninom. I ljudi su u tom kraju slični, nešto više okruglasta lica breskvinoga tena obasjana suncem, očiju mudra pogleda koji ne nazire kraja beskraju, stalno se suprotstavljajući oštrom stepskom vjetru. Ti Ukrajinci su uvijek spremni na družbu, a opet veliki umjetnici i individualisti, prepoznatljivi anarhisti.

Stepa danas čini do 40% ukrajinskoga državnoga teritorija. I dalje je to životom bogat kraj, ali izvorni sklad pomalo je narušen zbog silne industrijalizacije u posljednjih 60-ak godina. Najljepši dio toga kraja su prirodni rezervati poput Askanije Nove i Jelaneckih stepa, ili možda prirodni parkovi poput Granitnih stepa Pobužja i Kinburnske Kose. Danas se, umjesto nepreglednih vidika poljskoga cvijeća i trave, primjećuju bogata žitorodna polja pružena na tom golemom ravničarskom prostoru. Ovdje su prije šest tisuća godina živjeli ljudi koje smo danas svrstali u razdoblje trypiljske kulture. Trypiljska kultura se smatra kasnom neolitskom arheološkom kulturom i prvom urbanom kulturom u Europi. Od 7. do 3. stoljeća pr. Kr. ukrajinskom stepom su vladali Skiti koji su upravo na njoj osnovali svoje središte u sklopu tzv. Skitskoga kraljevstva. Starogrčke kolonije razasute uzduž ukrajinske crnomorske obale, na putu prema starom slavenskom svijetu, stoljećima su prikupljale plodove bogate žitorodne stepe. Mnogi svakodnevni običaji Stare Grčke i danas se primjećuju u Ukrajini. Konačno, i Goti su više stoljeća

ovladali tim dinamičnim stepskim prostorom. Utjecali su na formiranje stare slavenske kulture i jezika duže vrijeme. Ukrajinskom stepom prošlo je još mnogo naroda, ali većina njih je bila tek u prolazu prema središtu Europe. Stepa je iza sebe ostavila brojne tragove bogate kulture naroda koji su na njoj živjeli ili prolazili. Posebno su zanimljivi kameni kipovi "Polovecke babe" kojih je na prostoru ukrajinske stepe prije 18. stoljeća bilo više tisuća. Danas ih je tek nekoliko ostalo neoštećeno na njihovim izvornim mjestima, dok je dio njih premješten u muzeje širom zemlje.

Na stepi prosječnoj Dnjiprom, posebno mjesto u ukrajinskoj povijesti zauzima društveno-političko središte Zaporiška Sič i dnjiprovski otočić Hortycja. Ovdje su stvoreni početci stvaranja kozacke države Zaporiške republike koja se nakon krvavih oslobodilačkih ratova s poljskom vojskom razvila u respektabilnu državu veličine današnje Njemačke. Ova Republika stvorena 1649. na ukrajinskoj stepi, kulturno i politički se razvijala bržim intenzitetom od većine drugih zemalja u Europi. Njezin kraj je uslijedio pred vojnim jačanjem susjednih imperijalnih sila poput Moskovskoga Carstva.

Danas se u središtu slavne Zaporiške Siči nalazi industrijski grad Zaporizžja, a najomiljenija turistička atrakcija ovoga kraja je otočić Hortycja na koji lokalni stanovnici Zaporišci dolaze svako ljeto. U blizini je i kapelica, a česti mladenci ondje, po tradiciji, pokraj hrasta starog 700 godina, nakon vjenčanja polažu cvijeće za sreću. Otočić je s gradom povezan mostovima koji mu ipak ne oduzimaju status nezavisnog otoka. U sovjetskom razdoblju otoku je dodijeljen status povijesne i prirodne znamenitosti, ali turisti su počeli dolaziti tek nakon uspostavljanja ukrajinske nezavisnosti 1991. godine. Ondje se danas mogu pogledati replike kozackih naselja iz 16. i 17. stoljeća, obnovljeni su i prošireni lokalni muzeji u kojima je izložena tradicija bogate kozacke kulture.

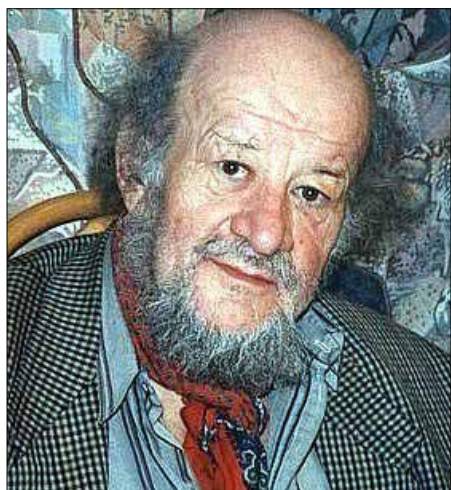
Danas postoji nekoliko potomaka Zaporiskih kozaka koji su u suradnji s državnim ministarstvima i individualnim kulturnim djelatnicima pokrenuli zabavni, konjički i obrazovni program s nazivom "Zaporiški kozaci". Na njihovim festivalima posjetiteljima se dočarava vojnička i duhovna kozacka tradicija stalno popraćena gozbom, pjesmom, plesom i različitim inovacijama. Moguće je pogledati izuzetno okretan zaporiški brod zvan "čajka" koji se svojim spajanjem s drugim takvim brodom može formirati u podvodno vozilo. Između mnoštva zanimljivosti, na festivalu se također mogu pogledati različiti oblici kobzi (bandura joj je srodna) koje su bile omiljen glazbeni instrument umirovljenih kozackih vojnika odnosno kobzara. Ovaj dio bogate stepske kulture može biti dobra uvertira u turističku priču Ukrajine koja bi mogla trajati mjesecima.

Pripremio: Sergej Burda

● Ukrajinski natjecatelj na međunarodnom viteškom turniru u Francuskoj

Tomičićevi prijevodi Tarasa Ševčenka

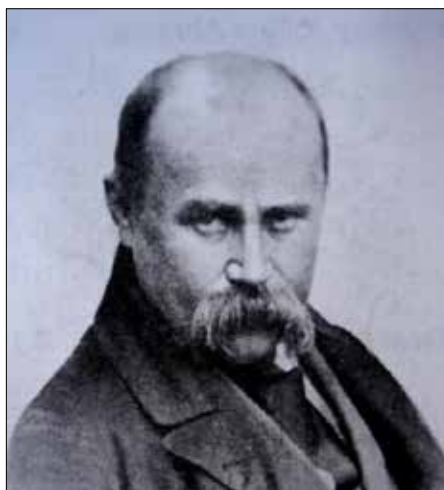
Zlatko Tomićić (1930.–2008.)

Sponosom želim naglasiti da je pokojni Zlatko Tomićić, veliki hrvatski pjesnik i esejist, volio ukrajinski narod. Oduševljavao se Tarasom Ševčenkom i preveo je na hrvatski jezik nekoliko njegovih pjesama.

Pored čuvene "Oporuke", preveo je i Ševčenkovu poemu "Ivan Pidkova". U toj je poemi Zlatko našao povijesnu podudarnost između sudbine velikog ukrajinskog junaka sa sudbinom mnogih hrvatskih povijesnih osoba, koje su umjesto zahvale zbog uspješnog ratovanja s Turcima, od vladara strane krvi bili kažnjeni, pa čak i smrću, kao npr. ban – grof Petar Zrinski i njegov šurjak, markiz Fran Krsto Frankopan. On je hetmana Pidkovu (? – 16. VI. 1578., Ljviv) doživio kao paradigmu. Bio je kozački ataman i jednu godinu vladar Moldavije (1577.–1578.). Stoga i danas uživa poštovanje kao heroj i ukrajinskog i moldavskog naroda.

Taras Hryhorovyč Ševčenko (1814.–1861.), pjesnik i slikar. Rođen kao kmet kojemu gospodar zbog slikarske nadarenosti dopušta školovanje u Petrogradu. Ondje mu prijatelji kupuju slobodu od feudalnog vlasnika. Postaje uspješan umjetnik i kao takav dobiva status akademika. Međutim, nije se rusificirao. Što više, solidarizira se sa svojim poniženim i porobljenim narodom. Piše moćne stihove o nacionalnim, ali i općeljudskim temama. Najveće ime ukrajinske književnosti iz vremena baroka i jedan od velikana europskog pjesništva tog doba. Tvorac ukrajinskog književnog jezika i preporoditelj ukrajinske državotvorne ideje. Njegove pjesme potaknule su nacionalni preporod ukrajinskog naroda. Do danas su ostale aktualne, a Ševčenko je u svojoj Domovini slavljen kao najveće ime u nacionalnoj kulturnoj povijesti.

Đuro Vidmarović, hrvatski književnik i veleposlanik Republike Hrvatske u Ukrajini

Taras Ševčenko (1814.–1861.)

ŠEVČENKOVA OPORUKA

Kad umrem, ukopajte me
na mogili visokoj
tamo usred stepe
naše lijepe Ukrajine.
gdje se vide polja beskrajna
i Dnjeptra meandri
odakle se može čuti
Dnjeptra huka
kada se pust raspali
i zaurla i razbjesni
da zaječe gore
i ponese s lica Ukrajine
krv naših neprijatelja
sve do modrog mora.
Pokopajte, ustanite,
okove zbacite
i crnom krvlju zlotvora
slobodu uresite.
U velikoj obitelji
sretni srećom novom
sjetite se, spomenite
mene dobrom riječju.

***

Meni je svejedno hoću li
živjeti u Ukrajini.
Hoće li me se tko sjetiti
u ovoj snježnoj tuđini,

nebitnim to mi se čini.

Odrastao sam u ropstvu, s
tuđincima

i neželjen među svojim,
umrijeti ću kao tužan rob,
ponijevši sve sa sobom u grob,
i ne ostavljajući traga
u našoj dragoj Ukrajini,
našoj – no ne i vlastitoj zemlji.

Ne će me se sjetiti otac moj
ni reći kao sinu: - Moli se,
moli se, sine: za Ukrajinu
bio je mučen i pao. –

Meni je svejedno je li će
sin moliti se ili ne će.

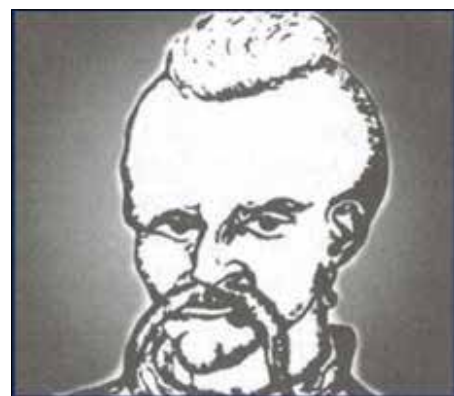
Ali mi nije svejedno ako
Ukrajinu zli ljudi
uspavaju, pokradu u snu
i ako se u vatri probudi...
O nije mi svejedno za nju.

(1847.)

IVAN PIDKOVA

Taras Ševčenko

Prijevod na hrvatski: **Zlatko Tomićić**

**Jedini sačuvani portret
hetmana Pidkove**

1.

Bijaše nekad – Ukrajinom
topovi pucaše;
bijaše nekad – Zaporošci
za slobodu znaše.
Stjecali su nisu znali
što je biti roblje –

sve je prošlo, ostaše samo
na poljima grobni humci.
Visoke su tamo humke,
gdje mir vječno zacjeljuje
kozakove bijele ruke
pod pokrovom bijelim;
visoke su ove humke
kao tamne gore,
o slobodi one krišom
s vjetrovima zборе;
svjedok slave pradjedova
s vjetrom razgovara,
unuk s kosom ide rosom,
zvoni pjesma stara.
Bijaše nekad – Ukrajina
nije znala jada,
tugu i bol medovina
blažila je tada.
Lijep bi nekad život ondje...
Te divote njene
sjetimo se, srcu lakne
kad ju se spomene.

2.

Crni oblak iza Dnjepra
sunce, nebo krije,
sinje more ko zvijer divlja
čas urliče, a čas vije.
Ušće Dnjepra plavi voda.
- Hajde, momci, hitro
u čunove, plijen tražimo!
More sad je ludo.
Zaporošci poskakaše,
svaki po čun ima.
"Luduj, more!" – zapjevaše.
Raste pjena plima.
Rastu vali kao gore,
ni zemlje ni neba.
Srce čezne, a Kozaku
samo to i treba.
Brode tako i pjevaju,
galeb leti u zrak,
ataman na prednjem brodu
znade prolaz kroza more.

Baca pogled tamo-amo,
lula mu se trne,
gleda kud bi da navali –
svuda prijete vali.
Ušiljivši crne brke,
zabacivši perčin,
diže kapu – brodi stali –
- Neka zlotvor gine!
Mi u Sinop, atamani,
ne želimo ući,
neg u Stambol, do sultana,
gdje je blaga izobilje.
- Dobro, babo, atamane –
podigla se krika.
- Hvala, momci! –
Stavi kapu.
Plavo more zove,
kipi, a u prvom čunu
ataman se vinu
sve u muku gledajući
u pučinu nespokojnu.

(1839.)

***

Ja odrastoh u tuđini,
tu i vlasi stekoh sijede:
u samoći mi se čini
nema ničesa na svijetu
ljepšega od našeg Dnjepra
i od naše Ukrajine.
Zar je samo tamo lijepo
gdje nâs nema? U zao trenutak,
tomu nije bilo davno,
navratih u rodni kraj,
u selo svoje najmilije...
Majka gdje me je, prije sna,
povijala, i noću
radila da kupi svijeću,
molila se u samoći
užigala ju pred Raspelom,
da joj dijete samohrano
ne napusti sreća. Majko,
dobro je što usnu rano
jer bi Boga klela jako

porad sudbe moje.
Sve je ružno u tom dobrom selu:
crnji i od crne zemlje
blude ljudi; u uvali
vrtli bujni, i radosne
kuće trunu, padu sklone,
pod travama ribnjak tone,
selo kao popaljeno
a čeljad sumanuta
nijema ide kulučiti,
svak za sobom dijete vuče...
.....
Od jada mi suza kanu
i vratih se u tuđinu.
I ne samo ovdje, nego svuda,
bijednu vidjeh Ukrajinu.
Upreže u jaram ljude
lukava gospoda. Ginu
i djeca ispod jarma,
gazde novac rasipaju
i posljednje gaće daju
svojim vjernim Židovima.

.....
O, teško je tu okončat,
završit u pustinji.
Još je gore po Ukrajini
sve vidjeti i – šutjeti!
Dok ne vidiš, sve se čini
tiho, svaka stvar je lijepa,
svuda red po Ukrajini.
A između gora stari Dnjepar
kao dijete u kolijevci,
gizdav, moćan, širi sjaj
Ukrajinom cijelom.
Iznad njega se zelene
raširena sela,
u selima veselim
ljudi se raduju.
Možda bi i bilo tako
da ostalo nije traga zlog
gospodskog po Ukrajini.

Hrvatske postrojbe u Prvom svjetskom ratu na ukrajinskim zemljama – Zakarpattju, Lemkivščyni, Volynji, Halyčyni i Bukovyni

Pad Ljviva i pregrupiranje zaraćenih strana

Iznenadnim nastupom ruske 4. armije sjeveroistočno od Ljviva 1. rujna, među posadom u gradu i kod nekih trupa grupe Dempf nastupila je panika i one napuštaju grad odstupajući prema zapadu. Načelnik stožera austrougarske vojske general Franz Conrad von Hotzendorf naređuje 2. rujna potpuno napuštanje Ljviva, s obrazloženjem da se radi djelomične obrane i djelovanja topništva ne uništava grad, te da se 3. armija podmaršala Svetozara Borojevića povuče iza rijeke Vereščycje. Na prostoru od Drohobyča do Komarnog manevrira 2. austrougarska armija u svrhu zatvaranja pravca prema sjevernim podnožjima Karpata prema jugozapadu.

Radi nepovoljnog ishoda u vojnom sučeljavanju velikih razmjera s njemačkim snagama kod Tannenberga, ruska Stavka /vrhovna komanda/ upućuje sve raspoložive snage na sjever prema fronti uz rijeke Bobru i Narrev. Sada se težište frontalnih sukoba ruske i austrougarske armije prenosi sjeverozapadno od Ljviva, oko rijeke Vepri i Vereščycje kod Rave-Rusjke. Za popunu dosadašnjih velikih gubitaka uvodi se novih 200 marševskih bataljuna. Sada je trebalo braniti prilaze karpatskim prijevojima gdje je ubačeno oko 25 teritorijalnih bataljuna i dvije landšturmko-etapne brigade iz mađarskih vojarni.

Stanje je bilo vrlo složeno, s jedne strane uslijed preopterećenosti pruga za blagovremeno doturanje novih pukova, nedostatne municije i drugih bojevih sredstava te opreme za nadolazeće hladne zimske dane, a s druge strane i radi nedovoljno opremljenog željezničkog parka uslijed ranijih gubitaka vlakova i vagona. Takvom teškom stanju je doprinio i veliki priliv izbjeglica i njihovo usmjeravanje u izbjegličke centre prema unutrašnjosti Monarhije te dnevno evakuiranje i do preko 20 000 ranjenika u prihvatne centre – bolnice i lječilišta.

Bitke kod Ljviva

S ciljem zaustavljanja daljnjeg prodiranja ruske carske vojske prema jugozapadu i pokušaja oslobađanja Ljviva, prijestolnice Galicije/Halyčyne, tog strateški važnog grada, središnji stožer austrougarske vojske pokreće 9. rujna veliku protuofenzivu. Borbe su se vodile duboko oko prilaza Ljvivu, jugoistočno i jugozapadno od grada. Ove borbe su

označene kao najteže, najkrvavije i najsudbonosnije od svih bitaka kroz koju je prošla austrougarska vojska tijekom Prvog svjetskog rata.¹

Uvečer 9. rujna, austrijski zapovjednik Conrad naređuje koncentrični napad na neprijatelja kod Ljviva s 2., 3., i glavninom 4. armije. U isto vrijeme na sjeverozapadu, ruski zapovjednik Ivanov naređuje gonjenje 4. austrougarske armije nastojeći glavninu vojske odsjeći od Krakowa.

Vojnici 3. BH /bosansko-hercegovačke/ pukovnije ratuju u sklopu mađarskog IV. korpusa boreći se oko južnih mjesta od Ljviva na potezu Rudky, Pidhajčyky, Hlopy, Komarno, Berezecj. U jurišima se ginulo u velikom broju a najviše vojnika je palo pred selom Velyka Horožanka gdje je izgubljena polovica 3. BH pukovnije. Velike borbe su se vodile i u šumi istočno od gradića Ščyrecja s više tisuća poginulih Mađara iz 69. pukovnije, Ukrajinaca iz XI. Ljvivskog korpusa, 29. i 22. pukovnije iz Bukovyne i iz dviju satnija Bošnjaka. Svi poginuli su u pravilu pokapani uz mjesta pogibije. Nešto istočnije a jugoistočno od Mykolajiva borili su se Karlovačani iz 96. pukovnije, također s velikim gubicima. Uz postojeće i novo pridošli ruski korpusi zaustavljaju napredovanje austrougarskih snaga prema sjeveroistoku stavivši ih u poziciju obrane i povremenog potiskivanja s velikim ljudskim žrtvama.

Od Rave-Rusjke do Dnjistra nastavljaju se krvave borbe stotina tisuća vojnika, teškog i lakog topništva, konjice i pješastva s puno dramatičnih obrata i jako velikih gubitaka.

U bitkama pod Ljvivom sudjeluju i Hrvati zajedno sa Srbima i Bošnjacima iz XV. sarajevskog korpusa – 3. /tuzlanske/ BH pukovnije, zatim postrojbe karlovačke 96. pukovnije i 70. srijemske petrovaradinske pukovnije.

General Petar Blašković, natporučnik 3. BH pukovnije zajedno sa svojim suborcima sudjelovao je i opisao ove teške borbe.

“BH 3. bila je u sklopu 31. budimpeštanske divizije, IV zbora, čiji je zapovjednik bio general konjaništva Terstyansky, a zapovjednik vojske bio je general konjaništva Bohm-Ermelli... Još prije zore 8. rujna alarimirani smo u selu Piniani uz Wielkie Bloto i stavljeni u pokret na Rutki, Podhaczyki, Chlopy, (Komarno), Brzeziec sve do dvorca Lu-

kacz. U punoj ratnoj opremi bio je to vrlo naporan marš od preko 42 kilometra... Cijelu je noć trajala kanonada. Na obzoru smo vidjeli rumenilo upaljenih sela i čuli smo viku razjarenih ratnika, koji su se borili u obližnjem mjestu sjeveroistočno od našeg prebivališta, te njihovo žestoko pucanje (Tuliholovi, Konjuški Tuliholivsji?, op. B. G.). Povici, vapaji i udarci dopirali su ciele noći do naših ušiju... Iza svanuća krenula je naša pukovnija s majura u jugoistočnom pravcu preko sela Nowa Wies, Podzwierzyniec i Tatarynov... Sjevernije od nas kod sela Rumno bjesnila je još bitka, a i s jugo istoka od Nikolajova, gdje su se borili Karlovačani (96. pj. pukovn., op. B. G.), tutnjila je žestoka kanonada. Produžili smo mladom šumom do zaselka Kruszeniec i pod zaštitom šume zauzeli pripremni postav za napredovanje u sjeveroistočnom pravcu prema selu Horožanna Wielka. Bitka je odmah u početku tražila teške žrtve, osobito iz redova starijih častnika, ... poginuo je naš dobri drug, kapetan, a čim smo pošli napried pao je na mjestu, gdje je izdao dispozicije, i sam zapovjednik pukovnije Breit. .. Zatim je kao najstariji preuzeo zapovjedništvo pukovnije bojnik barun Joseph Henriques de Ben – Wolsheimb, ali je njegova zvijezda bila samo kriesnica. Nije naime ni pun sat zapoviedao i već je poginuo, a zapovjedništvo je primio kao peti, najstariji kapetan pukovnije Osječanin Jeras, pošto više nismo imali stožernih častnika.”²

U veću ili manju gomilu grobova bio je utaknut štap ili deblji prut, a rjede križ kao znak, ...

Svjedočenje Vinkovčanina dr. Antuna Vrgoča.³

Oužasu rata u jesen 1914.g., tragičnim dimenzijama spaljenih sela, pobijenih vojnika i civila u austrougarsko-ruskom srazu u borbama na prikarpatskim prostorima između – Przemysla i Ljviva svjedoči Vinkovčanin, zapovjednik 4. voda, 70. /petrovaradinske/ pješačke pukovnije Zajedničke vojske, dr. Antun Vrgoč.⁴

U paničnom povlačenju po kiši i seoskim blatnim putovima pred brojčano nadmoćnim Rusima od gradića i sela unaokolo Ljviva prema zapadu do Sambira i dalje u planinsku unutrašnjost Karpata nailazilo se na brojna sela u plamenu, na brojne nepokopane mrtve.

“U jučerašnjem boju u selu Rumno palo je i ranjeno šesto i osam naših vojnika... Nakon što smo se skupili krenula je naša regimenta na brežuljak iznad sela.

Počeli smo se polako gibati zastajkivajući. Na cesti i uz cestu ležale su lješine poginulih vojnika, na koje se nitko nije obazirao. U ovom dijelu Galicije vodile su se borbe skoro kod svakog sela. U kojegod bi mjesto došli vidjelo se, da je rat. Sve je bilo razrušeno: kuće, zgrade, oruđe, polja razrovana, drveće polomljeno i izrovano, ceste razrušene. Dijelovi su kuća, krovovi i grede ležali uz jame iskopane od eksplozija granata. Svako je selo, svaka je zgrada, svaka je kuća bila na drugi način oštećena i razorena.

U razorenim selima, iskidanim šumama ležale su porazbacane lafete, točkovi ruskih i naših topova, dijelovi kola za municiju i tren, polomljene ruske i naše puške pješaka. Na sve moguće načine ubijeni vojnici i jedne i druge ratujuće strane a i po gdje koji građanin rasijani su bili u raznim položajima svuda i u selu i u šumi i u poljima i na brežuljcima. Gdje gdje su bili i grobovi, koje se je moglo opaziti iz daleka. U veću ili manju gomilu grobova bio je utaknut štap ili deblji prut, a rjede križ kao znak, da ovdje u zajedničkom grobu leže mirno kao prijatelji, i ruski i naši vojnici, do nedavno krvni neprijatelji. U većini su slučajeva bili grobovi površno pokriti.... Bacalo se u jame, mi bi građanskim izrazom rekli sahranjivalo se, samo one mrtvace koji su bili u blizini iskopane jame a drugi su ostajali na mjestu gdje su poginuli...

Kudagod smo išli po mjestima, gdje su se vodili bojevi, vidilo se da ovdje vlada samo jedan car i gospodar rata, a

to je razaranje svega života i svega onoga što je ljudska ruka stvorila i sagradila.

U nerazrušenim kućama stanovao je gdje koji seljak sa obitelji. Obično nisu imali ti seljaci ni druge hrane osim kruha. Svoje bi zalihe zakopali u zemlju. Kada bi naši vojnici od njih zatražili kruha ili hrane, da kupe, redovno bi odgovarali: Nemamo ništa. Moskalki vse zabraly (Rusi su nam sve odnijeli)...

I dalje opisuje Vrgoč: "Iz naših opkopa, koje smo zaposjeli, vidjelo se rano u jutro pred nama leži valovita ravnica prema istoku, s kojom u daljini od dva kilometra paralelno leži šuma, koja se na pol kilometra dalje doticala humova i brežuljaka na istoku. Taj istočni rub šume zaposjela je jedna kumpanja, a druga je postavila jake straže po šumi nasuprot selu. Sav prostor između šume i sela, livade i oranice bile su zasijane mrtvim vojnicima koji su ležali većinom u redovima. Po svoj prilici se ovdje odigravao boj sa strojnim puškama i jedne i druge ratujuće strane..."

U selima gdje je bila fronta, izgledalo je da su svi domovi izumrli. Stanovnici su se gotovo svi razbjegli, a mnogi koji su ostali bili su poubijani. Zato je u svim ovim selima neposredno iza fronte bilo vrlo malo stanovništva..."⁵

Ljudi su se iz crkve razilazili kao u mirno doba, kao da nisu u ratu ....

Vjera ih je okrijepila, vjera im je dala pouzdanje ....

Opisujući u jesensko i kišovito vrijeme užas i

tragičnost bezobzirnog rata i pustošenja jedne i druge vojske po selima na karpatskim visoravnima 1914. godine, dočasnik Vrgoč oslikava jednu nestvarnu sliku neizmjerne mirnog podnošenja u suglasju sa svojom vjerom.

"Naprijed smo išli polako i bezbrižno po seoskim putevima i stazama, jer smo bili izvan dohvata kozačkih meta-ka. Kiša je uz male preki-ke neprestano lijevala, ilovača se sasvim raskvasila i mi smo gazili po kaljuži... Nije bilo dosta, što nam se je kiša sa odijela cijedila na tijelo, već nam se počela i obuća derati.. Gdjegod smo stajali dulje vremena, tražili su vojnici zgodno mjesto, gdje bi naložili vatru, da se kod nje suše..

Kada su Rusi provalili u ove krajeve Galicije pogorili su mnogo drva, a za vrijeme svoga povlačenja još i više. Poslije Rusa smo došli mi, a kako je vrijeme bilo zahladilo, potrošili smo sve, što je iza njih ostalo: ograde, plotove i drvene stupove po cestama.

Pred večer smo došli u jedno seoce baš u času, kada su muškarci, žene i djevojke izlazile iz crkve u svojim lijepim i čistim skutima i oplećku. Prema iskazu oružnika, koji se je u ovom selu nalazio službeno, bio je grkokatolički svetac. Ljudi su se iz crkve razilazili kao u mirno doba, kao da nisu u ratu i ako su znali, da će Moskalki t.j. Rusi, koje su oni tako nazivali ali i jako mrzili, doći za kratko vrijeme poslije nas. Nitko svojom vanjšinom nije pokazivao nikakvo uzrujavanje ili strah pred neizvjesnom budućnosti. Vjera ih je okrijepila, vjera im je dala pouzdanje i nadu, da

će preživjeti ovo zlo, koje se nad njima nadvilo."⁶

Nakon neuspjelog austrougarskog "koncentričnog napada na neprijatelja" na potezu od Sana – Taniva – Cieszanówa, Nemyriva – Janiva do uključno Mykolajiva kod Ljviva, 10. i 11. rujna, Conrad naređuje povlačenje austrougarske vojske prema istoku, iza rijeke San.

Nešto kasnije, 17. rujna, povlače se i 1., 4., i 3. armija na zapadne pozicije iza rijeke Dunajec. Do 21. rujna ruska 9. armija izbija na rijeku Wislok, a 4. i 5. armija zapadno od Sana.

Do 26. rujna ruska 3. i 8. armija su u potpunosti očistili prostor oko rijeke San i Przemyśla kada je otpočelo i opsjeđanje ovog najvećeg utvrđenja na karpatskom ratištu.

Velika Galicijska bitka bila je završena sa zastrašujućom bilancom: oko 250 000 mrtvih i ranjenih, 100 000 zarobljenih austrougarskih vojnika i 216 topova. Nenadoknadiv je bio nerazmjerno veliki gubitak obrazovanog aktivnog časničkog kadra i vojnika. I ruski su gubitci bili jako veliki, iz stroja je izbačeno oko 250 000 vojnika i časnika, od toga veliki broj iskusnog aktivnog kadra. Ovaj masovni pokolj radi kontroliranja Galicije preskupo je plaćen i na jednoj i na drugoj strani. A rat nije završen, to je bio samo tromjesečni zastrašujući početak. Rat se tek rasplamsavao.⁷

(Nastavak slijedi u idućem broju)

Boris Graljuk

¹ Dr. Slavko Pavičić, Hrvatska vojna i ratna poviest i prvi svjetski rat, Zagreb, 1943., str. 353.

² Isto, str. 354. – 356.

³ Prof. dr. Anun Vrgoč, sveučilišni profesor, kemičar i farmaceut. Rođen u Gunji 30. kolovoza 1881., a umro u Zagrebu 8. kolovoza 1949. g. Supruga mu je bila Rusinka Irena Segedi. U razgovoru s jednim Ukrajincom u zarobljeništvu u Sibiru, u Omsku, ističe svoje poznavanje ukrajinskog jezika definirajući rusinski kao dijalekt. „... rekao sam mu da je moja supruga Maloruskinja po rodu, da u mojoj kući govori maloruski dijalekt... Držao sam prije rata ukrajinski dnevnik »Dilo« iz Lavova i tjednik »Selo« iz Munkača ili Ungvara. Ukrajinjština nas je približila.“ A. Vrgoč, Moje uspomene na svjetski rat, Zagreb, 1937., str. 238.

⁴ Isto, str. 21. Na početku mobilizacije A. Vrgoč opisuje dobni i nacionalni sastav svoje petrovaradinske /Srijem i Bačka/ «kumpanije»: To je bio prvoklasni materijal, sve sami zdravi, mladi ljudi od 20 do 30 godina stari. Po narodnosti su bili jedna trećina Srbi, jedna trećina Nijemci, a ostali Rusini, Slovaci, Mađari i nas desetak Hrvata. Sviju časnika što aktivnih što rezervnih bilo nas je sedam: dva Srbina, dva Hrvata i tri Nijemca...

⁵ Isto, str. 54 – 57.

⁶ Isto, str. 72.

⁷ P.Tomac, isto.

